

PRAVNI
fakultet
Univerzitet UNION

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ Универзитета УНИОН
9-16/12
Бр. _____
_____ 12.06. 20 12 год.
Београд

П Р А В И Л А ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

АПРИЛ 2012. ГОДИНЕ

На основу члана 28. Став 1. Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС“, бр. 111/2009 - даље: **Закон**) Декан Правног факултета Универзитета Унион у Београду, са седиштем ул. Гоце Делчева 36, Нови Београд, 27.04.2012. године доноси:

П Р А В И Л А ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Ова Правила заштите од пожара (даље: **Правила**) Правног факултета Универзитета Унион у Београду (у даљем тексту: **Факултет**) су нормативно-плански општи акт којим се утврђују:

1. организација технолошког процеса рада на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење;
2. заштита од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара;
3. дужности органа и запослених у спровођењу мера заштите од пожара;
4. доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара;
5. начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара;
6. контрола спровођења мера заштите од пожара;
7. одговорност за неспровођење мера заштите од пожара.

Мерама из става 1. овог члана утврђују се и мере заштите од експлозија. Одредбе ових Правила односе се на све запослене у сталном радном односу, запослене на одређено време, лица која обављају послове по основу уговора о делу или на привременим и повременим пословима, студенте, посетиоце, као и на све особе које се затекну у предметном објекту.

Члан 2.

Заштита од пожара, у смислу ових Правила, обухвата скуп мера и радњи за планирање, финансирање, организовање, спровођење и контролу мера и радњи заштите од пожара, за спречавање избијања и ширења пожара, откривање и гашење пожара, спасавање људи и имовине, заштиту животне средине, утврђивање и отклањање узрока пожара, као и за пружање помоћи код отклањања последица проузрокованих пожаром, које Факултет предузима ради остваривања циљева из члана 1. ових правила.

Члан 3.

Пожар је процес неконтролисаног сагоревања којим се угрожавају живот и здравље људи, материјална добра и животна средина.

Заштита од пожара организује се и спроводи непрекидно у свим објектима и просторима Факултета, у складу са Законом, другим прописима и овим Правилима.

Члан 4.

Субјекти заштите од пожара су Правни факултет Универзитета Унион и сви запослени у њему.

Сви запослени дужни су да спроводе мере заштите од пожара, да поступају у складу са овим Правилима и одговорни су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове заштите од пожара.

Сви запослени дужни су да учествују у гашењу пожара и спасавању људи и имовине угрожених пожаром, ако то могу да учине без опасности за себе или другога.

Члан 5.

Начела заштите од пожара су:

1. основни циљ прописаних мера заштите од пожара је заштита живота људи, телесног интегритета, материјалних добара и животне средине;
2. превенција заштите од пожара која се планирањем и спровођењем превентивних мера тако да се што ефикасније спречи избијање пожара, а да се у случају избијања пожара ризик по живот и здравље људи и угрожавање материјалних добара сведе на најмању могућу меру и пожар ограничи на самом месту избијања;
3. заштита од пожара се организује и спроводи непрекидно на свим местима, у свим објектима и просторијама који су изложени опасности од пожара – одговорни су сви запослени;
4. подстицање, усмеравање и јачање свести о значају заштите од пожара кроз усавршавање у процесу рада;
5. одговорна лица и сви запослени на Факултету су одговорни за спровођење мера заштите од пожара.

1. Организовање и планирање заштите од пожара

Члан 6.

Факултет је дужан да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара.

За организовање спровођења превентивних мера заштите од пожара одређује се референт за заштиту од пожара.

Члан 7.

Декан факултета доноси Правила заштите од пожара Факултета. Правила из става 1. овог члана израђује Референт за заштиту од пожара у сарадњи са Секретаром Факултета.

2. Пројектовање и изградња објекта, уређаја и инсталација

Члан 8.

Техничка документација за пројектовање, изградњу, адаптацију и реконструкцију објекта, уређаја и инсталација Факултета мора да садржи услове заштите од пожара.

Пројектовање, изградња, адаптација, реконструкција, коришћење (употреба, руковање), контрола и одржавање електричних, гасних и других уређаја и инсталација мора се вршити у складу са техничким прописима и упутствима произвођача.

Радници других правних лица који обављају одређене послове и радове у просторијама Факултета дужни су спроводити мере заштите од пожара у складу са овим Правилима и прописима о заштити од пожара, а извођач радова дужан је претходно писмено именовати непосредно одговорно лице за спровођење тих мера док трају ти послови.

Референт заштите од пожара дужан је пре почетка послова и радова:

- 1) упозна извођача послова и радова са обавезама из става 1. до 3. овог члана;
- 2) писмено обавести Декана о пословима и радовима из става 1. до 3. овог члана.

3. Обезбеђење уређаја и апарата за гашење пожара

Члан 9.

У свим објектима и просторима које Факултета користи, без обзира да ли су у власништву или закупу, дужно је да:

- 1) обезбеди набавку и постављање ручних апарата за гашење пожара сувим прахом „С-9“ ,за сваки простор до 400 м² по 2 апарата, а на сваких додатних 150 м² по један апарат;
- 2) обезбеди набавку и постављање код главног електро-разводног ормара за довод електричне енергије по један апарат за гашење пожара угљен-диоксидом „СО₂-5“;
- 3) у случају изградње нових зграда или реконструкције водоводне мреже, обезбеди изградњу унутрашње хидрантске мреже и хидраната (хидрантских ормана) на сваких 20 метара;
- 4) обезбеди постављање расвете за евакуацију у случају пожара, тако да у случају нестанка електричне енергије путеви за евакуацију буду осветљени најмање 1 час;
- 5) обезбеди при пројектовању и изградњи нових објекта уградњу уређаја који омогућавају благовремено откривање и јављање пожара.

Међусобна удаљеност апарата за гашење пожара „С-9“ из става 1. тачка 1. овог члана не сме бити већа од 20 метара.

Референт заштите од пожара дужан је обезбедити да апарати за гашење пожара, хидранти и расвета за евакуацију буду постављени на најприступачнијим и лако уочљивим местима, да буду комплетни и стално у приправности и доступни за употребу.

Референт за заштиту од пожара утврђује размештај уређаја и апарата из става 1. овог члана по објектима Факултета, и води евиденцију о њима.

4. Контрола и одржавање уређаја и инсталација

Члан 10.

Уређаји за откривање, јављање и гашење пожара, и расвета за евакуацију морају се одржавати у исправном стању у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса, тако да се обезбеди њихово стално и несметано функционисање.

Гасни, електрични, громобрански, димоводни, грејни и други уређаји и инсталације морају се одржавати у исправном стању у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса, тако да се спречи избијање и ширење пожара и експлозија.

Члан 11.

Контрола и одржавање уређаја и инсталација из члана 10. ових Правила мора се вршити у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса који има лиценцу, на следећи начин:

1. **хидрантска мрежа** - са свим уређајима и арматуром, контролише се најмање једном годишње;
2. **апарати за гашење пожара** – провера исправности (сервисирање) сваких 6 месеци испитивање посуда апарата са прахом “С” на хладан водени притисак сваке 2 године и испитивање челичних боца апарата са компримираним гасовима на хладан водени притисак (ЦО₂) сваких 5 година; сваки апарат мора имати контролну налепницу на којој су уписани технички подаци о апарату и контролним прегледима;
3. **стабилне инсталације за дојаву пожара** – редовни сервисни преглед сваких 2 месеца, периодични сервисни преглед једном годишње И генерални сервис система сваке 3 године;
4. **расвета за евакуацију у случају пожара** - провера исправности (сервисирање) сваких 6 месеци;
5. **громобранска инсталација** – периодична контрола и мерење отпора једном годишње, и након удара грома;
6. **електричне инсталације и уређаји ниског напона** – редовна контрола једном годишње, укључујући и контролу статичког електрицитета;
7. **гасне котларнице** – контрола и испитивање једном годишње пре грејне сезоне, провера и преглед током године;
8. **унутрашња гасна инсталација** – испитивање једном годишње пре грејне сезоне, уз добијање атеста; без атеста не сме се користити гасна инсталација;
9. **димоводни канали и димњаци** – преглед и чишћење једном годишње пре грејне сезоне;

10. други уређаји – машине, термоакумулационе пећи, , електричне грејалице и други електрични уређаји (радио, ТВ, компјутери, штедњаци, фрижидери, замрзивачи, вентилатори) - одржавање и поправка уређаја и инсталација у случају квара у складу са техничким прописима и упутствима произвођача - одговорни сви запослени који користе те уређаје, за пећи одговоран домар;

11. ормарићи за пружање прве помоћи – контрола комплетности једном месечно, а рокова употребе једном годишње – одговорна су референт за безбедност и здравље на раду и лица одређена за пружање прве помоћи;

Референт за заштиту од пожара:

1. стара се о роковима контроле, одржавања, сервисирања и замене уређаја и инсталација из става 1. тачка 1. до 11. овог члана;
2. чува документа о контроли и одржавању;
3. води евиденцију о контроли и одржавању (ко је извршио контролу, када и стручни налаз).

Сви запослени дужни су сваку употребу и пражњење апарата за гашење пожара одмах пријавити Референту за заштиту од пожара.

Забрањено је коришћење хидранта за друге намене осим за гашење пожара - одговорни сви запослени.

5. Мере заштите од пожара при промету, ускладиштењу и употреби запаљивих течности и гасова

Члан 12.

Прометом запаљивих течности и гасова сматра се набавка, утовар у превозна средства и истовар, преношење, руковање код допреме, смештаја и отпреме у складишним и другим радним просторијама, допрема и отпрема путем цевовода, претакање и друге радње са запаљивим течностима и гасовима.

Ускладиштењем запаљивих течности и гасова подразумева се свако трајно и привремено држање и смештај ових течности и гасова у објектима, на слободном простору, у посудама без обзира на величину и врсту посуда у којима се држе.

Члан 13.

При промету, ускладиштењу и употреби запаљивих течности и гасова морају се спроводити следеће мере заштите од пожара и експлозија:

- 1) мере заштите при извођењу радова заваривања, резања и лемљења - одговорно лице које изводи те радове и руководилац радова;
- 2) мере заштите при коришћењу покретних затворених судова за компримиране, течне и под притиском растворене гасове (боце са ТНГ гасом) - одговорни сви запослени који користе те судове;

Одобрење за извођење радова заваривања, резања и лемљења у Факултету издаје Референт за заштиту од пожара.

У објекте и просторије Факултета забрањено је уношење и коришћење експлозивних материја, запаљивих течности и гасова осим у следећим случајевима, за шта су одговорни сви запослени:

- 1) коришћење боце са ТНГ гасом у кафе кухињама где не постоји прикључак на гасовод;
- 2) запаљива течна средства за чишћење просторија највише 1 литар.

Члан 14.

Приликом промета, ускладиштења и употребе запаљивих течности и гасова морају се спроводити и следеће мере заштите од пожара и експлозија:

- 1) апарати, уређаји и инсталације које служе за заштиту објеката за смештај запаљивих течности и гасова од пожара, експлозије, провале и крађе, морају се одржавати у исправном стању;
- 2) забрањено је у објектима и на просторима за ускладиштавање запаљивих течности и гасова (уље за ложење, боце са ТНГ гасом и др.) држати запаљиви материјал, вршити заваривање, резање и лемљење, коришћење алата и уређаја који варниче, отворене ватре, грејних уређаја са отвореним пламеном, и приступ возилима која при раду могу избацити искре;
- 3) употребљена амбалажа у којој су држане запаљиве течности и гасови ускладиштава се у посебној просторији, односно простору, под условима предвиђеним за држање и смештај запаљивих течности и гасова;
- 4) утовар и истовар запаљивих течности врши се по правилу дању и уз забрану приступа непозваним лицима;
- 5) објекти за смештај запаљивих течности и гасова морају имати одговарајуће проветравање;
- 6) промет и ускладиштење запаљивих течности и гасова, руковање гасним котларницама и котларницама на уље за ложење могу обављати само лица која имају стручни испит и лекарско уверење да су психофизичко способна за руковање тим материјама и котларницама;
- 7) резервоари и други објекти, као и посуде, постројења и уређаји који се користе код смештаја и употребе запаљивих течности и гасова могу се изграђивати, односно држати само на местима које одобри надлежни орган Министарства унутрашњих послова;
- 8) на крају радног времена сваке смене морају се затворити боце са гасом, искључити сви пламеници, пећи и друга грејна тела, електрични уређаји (сијалице, компјутери, пећи, штедњаци и др.) као и сви други грејни уређаји са усијаним површинама или они који варниче и могу да изазову пожар или експлозију;
- 9) запаљиви материјал не сме се смештати на простору који није удаљен најмање 6 метара од објекта или дела објекта, ако техничким прописима није другачије одређено;
- 10) запаљиви материјал не сме се смештати у канцеларијама, на таванима објеката, степенишном простору, ходницима, стајалиштима, вратима, излазима и осталим пролазима;
- 11) забрањено је запаљиве течности сипати у канализациону мрежу;
- 12) у објектима и на просторима који се користе за ускладиштавање запаљивих течности и гасова морају се поставити одговарајући знаци забране и упозорења.

6. Противпожарна стража

Члан 15.

Противпожарну стражу дужно је да организује:

- 1) лице које претаче запаљиве течности и запаљиве гасове у колични изнад 5 м³;
- 2) лице које врши заваривање, резање и лемљење, користи отворени пламен или алат који варнички у просторији која није посебно прилагођена за обављање тог посла или на удаљености до 200 метара од руба шуме;
- 3) организатор јавног скупа или приредбе на којој постоји опасност од избијања пожара.

Под противпожарном стражом из става 1. овог члана подразумева се присуство лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара са одговарајућом противпожарном опремом.

7. Остале превентивне мере заштите од пожара

Члан 16.

У објектима и просторима које Факултет користи морају се спроводити следеће превентивне мере заштите од пожара:

- 1) забрањено је градити или постављати објекте и друге препреке на путевима, пролазима, платоима и прилазима објектима Факултета који су предвиђени за прилаз ватрогасних возила, прилази за ватрогасна возила око објеката Факултета морају стално бити слободни;
- 2) приступи ватрогасним апаратима и хидрантима морају бити стално слободни;
- 3) забрањено је пушење и употреба ватре у објектима Факултета, осим у светларницима;
- 4) чишћење просторија од прашине и запаљивих отпадака после сваке смене; после сваког чишћења прашину и запаљиве отпатке одмах изнети у метални контејнер ван објеката Факултета;
- 5) забрањено је у свим просторијама Факултета коришћење гасних и електричних решоа, осим у кафе кухињи;
- 6) забрањено је крпљење (лицновање) осигурача за струју; осигурачи морају бити димензионисани за одговарајуће оптерећење и замењивати се само исправним новим осигурачима;
- 7) кварове на електричним уређајима и инсталацијама сме да отклони само за то стручно лице;
- 8) забрањено је држање папира и других запаљивих материјала на удаљености мањој од 1 метра од пећи и других ужарених грејних тела;
- 9) у просторијама у којима се чува папирна документација и књиге (регистратори, архива, библиотека), документи и књиге морају бити удаљени најмање 60 цм од таванице и сијаличног места, а ширина пролаза између књига и документације најмање 80 цм;
- 10) правилно и наменско коришћење уређаја, машина, апарата и инсталација на безбедан начин у складу са техничким прописима и упутствима произвођача;
- 11) уколико запослени уочи неисправности на уређајима и инсталацијама које могу изазвати пожар дужан је о томе одмах обавестити одговорно лице или непосредног руководиоца;
- 12) обавезно је истицање телефонских бројева: полиције 192, ватрогасаца 193 и хитне помоћи 194 код сваког телефона на Факултету;

- 13) у свим просторијама где постоји повећана опасност од пожара морају се поставити видни натписи о забрани употребе шибица, упаљача и употребе ватре у било ком облику;
- 14) приступи главним прекидачима за струју и гас морају бити стално слободни;
- 15) забрањен је улазак у просторије Факултета лицима која су под дејством алкохола или других опојних средстава;
- 16) сваки запослени који примети да због неспровеђења превентивних мера заштите од пожара, утврђених овим Правилима, прети посредна опасност од избијања пожара, може предложити одговорном лицу или непосредном руководиоцу обуставу рада у одређеној просторији или радној јединици у целини, док се та посредна опасност не отклони, о чему одлуку доноси Декан.
- 17) након сваког пожара у објектима Факултета, референт за заштиту од пожара дужан је размотрити околности под којима је пожар избио и предложи Декану превентивне мере за спречавање нових пожара.

8. . Доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара

Члан 17.

У случају избијања пожара у објектима Факултета, ради безбедне евакуације људи и имовине и спречавања ширења пожара, поступа се по Плану евакуације и упутствима за поступање у случају пожара (даље: **План евакуације**).

План евакуације је саставни део ових Правила.

У поступку интервенције ватрогасно-спасилачких јединица, један од најзначајнијих задатака јесте евакуација лица која су се нашла у угроженој зони.

Кроз техничке мере (стандарди и правилници) и стручно техничку литературу дефинишу се оптимална решења или дају примери прорачуна везани за стварање објективних услова за ефикасну евакуацију.

Проблем евакуације није само доминантно питање при настанку пожара у објекту или простору, већ је оно присутно и при другим акцидентним ситуацијама као што су: хемијски акциденти, земљотрес, терористички напад, претња подметањем експлозивних направа и др.

Почетни и крајњи циљ код стварања услова за евакуацију је **принцип напуштања објекта за што краће време на безбедан начин.**

Као полазна основа за израду Плана евакуације, коришћена је следећа регулатива која дефинише ову област:

1. Закон о заштити од пожара ("Службени Гласник РС" бр. 111/2009);
2. СРПС ТП21 2003, Техничке препоруке за урбанистичке и грађевинске мере безбедности од пожара стамбених, пословних и јавних зграда;
3. Заштита од пожара. Символи и техничке шеме. СРПС У. Ј1.220;
4. Символи заштите од пожара за техничке приказе ("Службени лист СФРЈ" бр. 51/81);
5. СРПС ИСО 8421-6 Евакуација и спасавање.

Појам евакуације, у смислу Плана евакуације, обухвата организовани начин напуштања просторија, пре него што наступи угрожавање живота и здравља запослених и посетилаца, што може изазвати изненадни догађај, чији је наступ и штетне последице могуће предвидети.

Под спасавањем у смислу овог Плана, подразумева се организовано спровођење радњи којима се особама затеченим у угроженим просторијама пружа помоћ, када ради околности насталих изненадним догађајем сами не могу напустити просторије и

зграду, а да при том не доведу у опасност свој живот. Евакуација и спасавање спроводи се у случајевима изненадних догађаја. Изненадни догађаји могу угрозити сигурност запослених и посетилаца у грађевинама па се мора организовати брза и смислена евакуација у случају њиховог настајања.

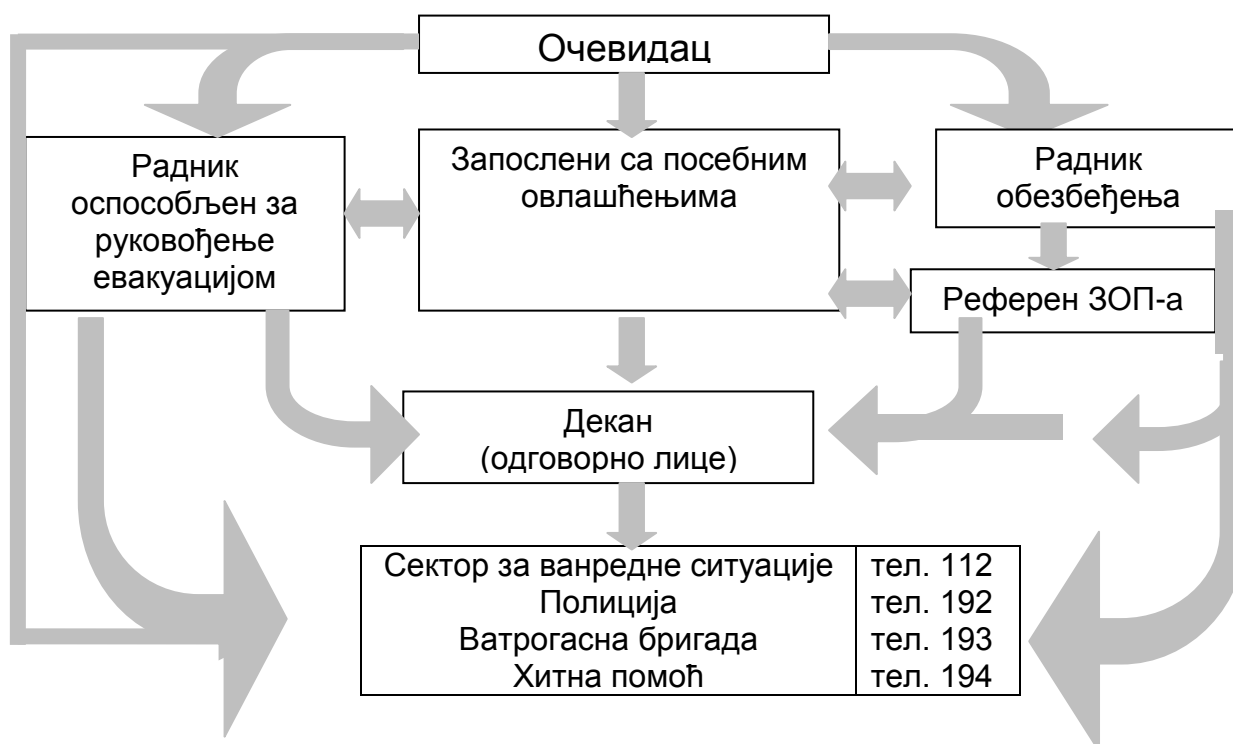
а. Начин откривања опасности, дојава и узбуњивање

Откривање и дојаву пожара и уопште поремећаја на објекту, опреми и инсталацијама, који би могли изазвати опасност по живот и здравље особа и имовину, врше сви запослени. Откривање и дојава пожара, као и узбуњивање може се извршити путем аутоматских и ручних јављача пожара, преко ПП централе и аларма. Дојаву је могуће обавити и лично или телефоном и то: Декану или лицима са посебним одговорностима, оспособљеним руководиоцима за евакуацију и спасавање и референту ЗОП-а. Исти поступак спроводи се и у случају појаве опасности од било које елементарне непогоде.

Дојаву изненадних догађаја треба обавити на следеће бројеве телефона:

Централа	тел 011/ 2095-500 ; 2095-501	Гоце Делчева 36
Декан	тел 011/ 2095-504	
Продекан	тел 011/ 2095-567 моб. 063/361089	
Продекан	тел 011/ 2095-568 моб. 063/8242011	
Секретар	тел 011/ 2095-506 моб. 063/380115	
Менаџер	тел 011/ 2095-565 моб. 063/200121	
Референт ЗОП-а	тел.011/ 2095-566 моб. 064/1586347	Адреса: Гоце Делчева 36

Шема дојаве у случају изненадног догађаја

б. Начин давања узбуне

Наредбу за узбуњивање даје Декан Факултета, или овлашћени радници, руководиоци, за сваку организациону јединицу посебно.

Јавна предузећа, Установе и предузећа која се обавештавају у случају изненадних нежељених догађаја су:

Ред. бр.	Назив	Адреса	Број телефона
1.	Сектор за ванредне ситуације Републике Србије	Београд, Кнеза Милоша 101	112; 011/3062-000
2.	МУП - Полицијска управа града Београда	Београд,	192;
3.	Управа за ванредне ситуације у Београду	Београд, Мије Ковачевића 24	193; Центр. 011/2812-011
4.	Хитна помоћ	Београд,	94;
5.	ЈКП Инфостан	Београд, Данијелова 33	Центр. 011/395-4240
6.	Електро Дистрибуција Београд ЕДБ	Београд, Масарикова 1-3	011/340-55-55

ц. Оперативни План евакуације

Декан (одговорно лице), и радници са посебним овлашћењима су - носиоци евакуације и спасавања

Оспособљавање за евакуацију и спасавање обавља се практично у три дела:

- оспособљавање руководиоца за евакуацију и спасавање
- упознавање свих запослених с начином евакуације и спасавања
- спровођење практичних вежби евакуације и спасавања.

Код избора запослених који ће се оспособити за руководиоце евакуације и спасавања у случају настанка изненадног нежељеног догађаја потребно је водити рачуна, да то буду запослени који ће обзиром на своје физичке, психофизичке и здравствене способности, моћи обавити предвиђене радње.

Евакуација запослених из објекта Факултета врши се када су затечена лица у згради угрожена: пожаром, хемијским акцидентом, земљотресом, терористичким нападом, претњом или подметањем експлозивних направа.

Право да нареди евакуацију лица из зграде имају:

- Декан (одговорно лице), или овлашћени радници, Руководиоци Сектора, као носиоци евакуације и спасавања, за сваку организациону целину посебно;
- Руководилац интервенције на гашењу пожара, отклањању хемијских акцидената, и др.

Тежишно се прорађује поступак евакуације у случају пожара, јер је он најреалнији и најобухватнији и може да се односи на целу зграду или појединачни простор.

У објектима Факултета, носиоци евакуације су Декан и запослени са посебним овлашћењима. Крајњи циљ носиоца евакуације је да безбедно спроведу запослене кроз коридоре за евакуацију до безбедног места означеног на Плану евакуације (зборно место).

Евакуисани из објеката, привремено се смештају у слободан (безбедан) простор – **зборно место**. Зборно место је плато на паркингу за запослене поред објеката Факултета.

д. Начин извођења евакуације и спасавања

Након дојаве акцидентне ситуације, ако се установи да дојава није лажна, узбуњују се запослени, студенти и странке које се надју у предметном објекту.

Носиоци евакуације дужни су да обезбеде евакуационе излазе у положају којим се не омета излазак лица из објекта и отпочињу спровођење евакуације из објекта.

Начин извођења евакуације објекта је следећи:

- Евакуација из приземља обавља се обележеним хоризонталним коридорима (правцима) евакуације ка вратима и даље ка обележеним евакуационим излазима.
- Након напуштања објекта, радници, студенти и странке, крећу се ка одређеном **зборном месту** на отвореном простору где ће од руководиоца евакуације и спасавања добити даља упутства.

Евакуациони путеви, смерови кретања и излази на основама за сваки део објекта, као и поједине делове простора у објектима приказани су графичком документацијом овог Плана.

е. Руководиоци евакуације и спасавања дужни су за време евакуације:

- надzirати и координирати акције у сврху евакуације;
- обзиром на развој догађаја током евакуације, издавати наређења појединим запосленима и другим одговорним запосленима за предузимања посебних мера у вези са насталим променама;
- предузимати додатне мере посебно у случајевима када евакуација није у целости изведена.

Након доласка ватрогасно - спасилачке јединице, командир исте, начелно, поред акције гашења пожара руководи и евакуацијом, односно спасавањем превасходно лица из угрожене зоне.

У случају непосредне угрожености посетилаца и запослених, настале услед пожара, експлозија и других акцидената, евакуација се спроводи по следећим фазама:

- Припреме за евакуацију,
- Селективна евакуација,
- Тотална евакуација.

Припрема евакуације, обухвата окупљање запослених, издавање **потребних наређења особљу које је задужено за спровођење исте**, припрему материјално-техничких средстава која су предвиђена за изношење и транспорт. Ако на делу објекта где је потребно извршити евакуацију нема довољно особља, ангажује се особље из других делова зграде, или од припадника ватрогасно спасилачких јединица.

Селективна евакуација, обухвата поједине делове зграде који су непосредно угрожени, или се очекује њихова угроженост. Њој претходи припрема евакуације, а спроводи се према Плану који одређује руководиоца евакуације. **Руководилац евакуације** је Декан, запослени са посебним овлашћењима, или командир ватрогасно-спасилачке јединице на интервенцији. Он издаје наређења која садрже:

- време почетка евакуације,

- правац и маршруту кретања,
- безбедно место за евакуисане,
- место за евакуацију важних и вреднијих материјалних средстава,
- време завршетка евакуације.

Време трајања процеса евакуације, чини збир времена трајања следећих појединачних етапа:

- Напуштање просторије у којој се налазе лица угрожена пожаром,
- Кретање лица кроз коридоре (правце евакуације) до излаза за евакуацију,
- Кретање лица ван зграде до безбедног (зборног) места за евакуисане.

Евакуација се изводи преко постојећих унутрашњих саобраћајница, степеништа, ходника, пролаза и холова.

Руководилац евакуације и извршиоци евакуације су дужни да у припреми и при евакуацији предузму све мере на спречавању панике и очувању реда и дисциплине. Евакуисани се усмеравају на безбедна места која се налазе на отвореном простору ван објекта.

Тотална евакуација, настаје прерастањем из селективне евакуације, односно када руководилац интервенције са Деканом и другим одговорним лицима, утврде да је цео објект непосредно угрожен.

Спасавање повређених лица треба вршити опрезно јер због нестручности (преломи, тровања) стање истих може да се погорша. Лакше повређеним треба одмах пружити помоћ, а за теже повређене обезбедити хитну помоћ и одвожење у здравствене установе.

У условима пожара код угрожених наступа паника, што узрокује додатна повређивања и због тога руководилац гашења и евакуације, путем разгласа, мегафоном и слично, умирујућим гласом смањује панику међу угроженима.

У пожаром угроженом објекту, увек се предност даје спасавању људи, међутим, кад год је то могуће, врши се спасавање материјалних добара и заштита животне околине. Интервенција се изводи у циљу спасавања вредних материјалних добара, уклањања запаљивих и експлозивних материја које могу повећати катастрофу.

Декан кроз прораду и вежбе евакуације одређује извршиоце за спасавање вредних докумената-архиве и материјалних добара Факултета.

Вредна материјална добра се износе ван угроженог простора, а иста се физички обезбеђују.

Ф. Поступци након спроведене евакуације

Након спроведене евакуације и окупљања запослених и других лица који су се затекли у објекту на зборном месту, руководиоци евакуације и спасавања, процењују ситуацију у оквиру које:

- проверавају јесу ли сви запослени и странке напустили објект;
- одређују радње које треба предузети на нужном санирању последица изненадног догађаја (гашење пожара и сл.);
- одређују радње које треба предузети ради спровођења акције спасавања особа које су блокиране у деловима грађевине (коришћење опреме за извођење спасавања, одређивање распореда и редоследа спасавања и сл.);
- отпуштају кућама преостале особе које не могу учествовати у даљим акцијама.

г. Начин спровођења спасавања

У свим случајевима, кад евакуација није спроведена у потпуности, приступа се акцији спасавања преосталих особа.

У овој акцији учествују:

- особе, које одреде руководиоци евакуације и спасавања,
- припадници професионалне ватрогасно - спасилачке јединице,
- према потреби стручне особе других правних лица.

Руководиоци евакуације и спасавања, у оквиру свог делокруга рада, утврђују путем извештаја следеће:

- колико је особа угрожено и где се налазе,
- каква им непосредна опасност прети,
- је ли наступила паника,
- који су ходници и степеништа непроходни.

Истовремено оцењују која су средства за спасавање потребна и која су лична и колективна заштитна средства потребна за запослене који ову акцију спроводе.

До доласка ватрогасне јединице, у границама могућности, користе властита средства за спасавање, ако иста поседује.

Након доласка професионалне ватрогасно - спасилачке јединице користиће се опрема за спасавање, ватрогасне јединице, а сви запослени и руководство Факултета стављају се на располагање руководиоцу акције гашења и спасавања, а руковођење акцијом преузима командир ватрогасно - спасилачке јединице.

х. Спасавање особа у случају пожара

У случају пожара морају се понајпре спасавати угрожене особе, а тек онда креће акција за коначно савладавање пожара. Руководиоци евакуације и спасавања одређују начин спасавања особа у случају пожара.

У сваком случају позива се територијална ватрогасно – спасилачка јединица, Ватрогасно – спасилачка јединица Земун .

У случају пожара који отежава спасавање посетилаца и запослених, потребно је:

- одмах упоредно с осталим радњама спасавања особа, приступити гашењу пожара,
- искључити инсталације које представљају опасност у случају пожара (електрична струја, гас, грејање);
- приликом напуштања угрожене просторије затворити прозоре и врата;
- отворити врата и прозоре на ходницима, степеништима и просторијама у којима се обавља евакуација, односно, спасавање ради одвода дима и превелике топлоте,
- пробити зидове и слично, како би се заобишла угрожена места и обавило спасавање блокираних особа и ефикасно гашење пожара.

и. Спасавање особа из рушевина

Претраживање рушевина и спасавање затрпаних особа обављају руководиоци евакуације и спасавања, припадници професионалне територијалне ватрогасне јединице и запослени који су одређени.

У случајевима рушења зграде или њеног дела мора се одмах:

- искључити струја, вода, гас, грејање и др.;
- утврдити критична места на која је потребно обратити пажњу;
- утврдити места одакле се јављају затрпани и повређени;
- утврдити делове зграде који би се током спасавања могли срушити, и предузети потребне мере за отклањање опасности од рушења.

Спасавање особа из рушевина треба обављати крајње опрезно како не би дошло до повреда особа које учествују у спасавању или нових повреда већ повређених или затрпаних особа.

При спасавању треба користити наменски алат и опрему, а у крајњем случају и грађевинску механизацију под надзором грађевинских стручњака.

ј. Зборна места евакуисаних особа

Сви евакуисане након изласка из објекта, у случају изненадних догађаја, морају се окупити на зборном месту које је одређено за окупљање на отвореном простору.

На зборна места за окупљање морају доћи странке и запослени у свим случајевима изненадних догађаја осим изненадних догађаја као што су олујни ветрови, град и ширење облака опасних хемикалија у спољашњем простору.

У тим случајевима треба поступити према следећем:

- не напуштати објекат,
- сместити се у најсигурније унутрашње просторије,
- чврсто и по могућности непропусно затворити све спољашње отворе на објекту, односно, просторијама,
- у сарадњи и по заповести руководиоца евакуације и спасавања искључити из употребе све инсталације, машине и уређаје који би могли изазвати акцидентне ситуације,
- након проласка опасности поступити према упутствима руководиоца евакуације и спасавања.

На локацији се одређује следеће зборно место за окупљање на отвореном простору: **„ЗБОРНО МЕСТО“ - Слободан простор плато-паркинг за возила испред објекта, који служи за прихват евакуисаних из објекта Факултета.**

Након окупљања гости и запослени морају:

- мирно сачекати даља наређења и упутства,
- не смеју стварати накнадну панику,
- не смеју се разилазити нити се самовољно понашати
- не смеју се враћати у објекат док за то не добију одобрење руководиоца евакуације да је улаз сигуран.

На зборном месту руководиоци евакуације треба да:

- утврде јесу ли сви који су се налазили у објекту, напустили објекат;
- ако утврде да присутни нису на броју, предузму акцију спасавања;
- обаве координацију даљег деловања са другим руководиоцима евакуације и спасавања и командиром територијалне ватрогасне јединице;
- организују пружање прве помоћи повређенима, а теже повређене упутити у медицинске установе.

План евакуације истиче се на видљивим местима и то по један у сваком ходнику и у близини свих излазних врата.

У циљу обезбеђења евакуације запослених и других лица који се затекну у објектима Факултета у случају пожара морају се спроводити следеће мере:

- **забрањено је** градити или постављати објекте и друге препреке на путевима, пролазима, платоима и прилазима објектима Факултета и у згради Факултета који су предвиђени за евакуацију људи и имовине угрожених пожаром; путеви за евакуацију морају бити стално слободни;

- **забрањено је** постављање намештаја и других предмета и препрека на свим вратима, ходницима, пролазима, степеништима, међупросторијама и стајалиштима у објектима Факултета;
- распоред намештаја и предмета у канцеларијама и другим просторијама и ходницима мора обезбедити несметану евакуацију;
- **забрањено је** закључавање просторија током боравка запослених и других лица у њима, као и излазних врата из објеката Факултета током радног времена;
- при реконструкцији и адаптацији објеката Факултета обезбедити да се врата за евакуацију отварају у смеру евакуације;
- један примерак кључева од свих врата Факултета морају бити у ормарићу са стакленим вратима, на унапред одређеном месту, ради коришћења у случају пожара или других опасности;
- путеви за евакуацију морају бити изведени на следећи начин:
  - a. хоризонталне и ветрикалне површине морају бити обрађене негоривим материјама, подови равни без избочења и оштећења која могу узроковати пад лица при евакуацији;
  - b. подови морају бити сигурни од клизања и без облога које се могу набрати или померати;
  - c. заштитне ограде степеништа као и бочне површине на евакуационим путевима морају бити без детаља који могу ухватити одећу - одговорани помоћници директора.

УПУТСТВО ЗА ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА

1. Након дојаве акцидентне ситуације, ако се установи да дојава није лажна, врши се узбуњивање запослених/гостију.
2. Запослени који је уочио пожар, ако је пожар почетни, приступа његовој локализацији приручним средствима, преносним апаратима за почетно гашење пожара типа - С или CO₂, или унутрашњим зидним хидрантима, уз претходно искључивање електричног напајања преко главног прекидача у Р.О. или хаваријских прекидача (печурке).
3. Ако је запослени приметио пожар у закаснелој (разбукталој) фази, обавештава надлежне органе Сектора за ванредне ситуације о насталом пожару путем бројева телефона 193 или 112.
4. Пре доласка територијалне ватрогасно - спасилачке јединице и отпочињања гашења пожара искључити електрично напајање унутар објекта преко главног прекидача на главном електро разводном ормару. Искључење електричног напајања врше запослени одређени посебном Одлуком извршног руководиоца.
5. Одредити носиоце евакуације и извршити припреме за евакуацију, односно обезбедити слободне и безбедне коридоре (правце) евакуације и отворене излазе за евакуацију, као и потребна средства за евакуацију..
6. Отпочети селективну или тоталну евакуацију људи и материјалних средстава по приоритетима без панике и најкраћим правцима евакуације.
7. По доласку ватрогасно - спасилачке јединице на место догађаја, референт заштите од пожара, запослени и целокупна Управа Факултета, стављају се на располагање командиру ватрогасне јединице, који преузима даље руковођење акцијом гашења и спасавања.

8. Руководилац евакуације и носиоци евакуације су дужни да у припреми и при евакуацији предузму све мере на спречавању панике и очувању реда и дисциплине.
9. Евакуисани из зграде, привремено се смештају у слободан (безбедан) простор – **зборно место**. Зборно место је **паркинг простор за возила** поред зграде.
10. Након спроведене евакуације и окупљања радника, студената и гостију на зборном месту, руководиоци евакуације и спасавања, процењују ситуацију у оквиру које:
  - проверавају јесу ли сви запослени и посетиоци напустили објекат;
  - одређују радње које треба предузети на нужном санирању последица изненадног догађаја (гашење пожара и сл.);
  - одређују радње које треба предузети ради спровођења акције спасавања особа које су блокиране у деловима грађевине (коришћење опреме за извођење спасавања, одређивање распореда и редоследа спасавања и сл.);
  - отпуштају кућама преостале особе које не могу учествовати у даљим акцијама.
11. Након окупљања евакуисани морају:
  - мирно сачекати даља наређења и упутства,
  - не смеју стварати накнадну панику,
  - не смеју се разилазити нити се самовољно понашати,
  - не смеју се враћати у објекат док за то не добију одобрење руководиоца евакуације.
12. На зборном месту се организује пружање прве помоћи повређенима, а теже повређени се упућују у медицинске установе.

9. Финансирање заштите од пожара

Члан 18.

Референт за заштиту од пожара дужан је једном годишње доставити Декану Факултета

- 1) извештај о контроли спровођења мера заштите од пожара;
- 2) предлог потреба за набавком уређаја и опреме за гашење пожара из члана 9. ових Правила;
- 3) списак обавезних контрола и одржавања уређаја и инсталација из члана 11. ових Правила;
- 4) потребна финансијска средства за набавку, контролу и одржавање уређаја и инсталација из члана 10. и 11. ових Правила.

Средства за набавку уређаја и опреме за гашење пожара и за контролу и одржавање уређаја и инсталација из става 1. овога члана, као и за спровођење мера заштите од пожара утврђених овим Правилима обезбеђују се у годишњем финансијском плану Факултета који доноси Савет Факултета, о чему се стара Декан Факултета

II. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОЦЕСА РАДА - ТЕХНОЛОШКОГ ПРОЦЕСА И ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1. ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА СА ПЛАНОМ ЕВАКУАЦИЈЕ

a. Локација објекта

Зграда се налази на територији општине Нови Београд, Београд, у МЗ Пионир, блок 7, на адреси Гоце Делчева 36. Зграда је на мање од 1 км од професионалне ватрогасно –спасилачке станице у Земуну.

Пешачки приступи ка објекту предвидђени су са спољне стране из Улице Гоце Делчева и Сремских одреда. Положај објекта на парцели је одређен грађевинском линијом.

b. Прилазне саобраћајнице за ватрогасне јединице

Прилаз за ватрогасна возила је обезбеђен је објекту из Улица Гоце Делчева, Сремских одреда и Отона Жупанчића. Интервенција ватрогасним возилима омогућена је са постојећих саобраћајница - коловоза напред наведених Улица као и интерних саобраћајница Паркинг простор иза објекта. Постојеће саобраћајнице као и интерне саобраћајнице кроз комплекс (двориште) имају потребну носивост коловоза ради кретања и интервенције ватрогасних возила тј. има носивост већу од 10 тона по осовини. Полупречници кривина по оси саобраћајница су већи од 10 м што је довољно.

Интервенцију гашења евентуалног пожара као и спашавање људи и имовине угрожене пожаром или другим елементарним непогодама интервенисаће професионална ватрогасно - спасилачка јединица која је најближа објекту а лоцирана је око 3 км од објекта, а то је Ватрогасна јединица – Ватрогасно спасилачка станица Земун, Ватрогасне спасилачке Бригаде Београд, и обзиром на близину јединице и брзину кретања ватрогасног возила у градским условима возње очекује се брз долазак ватрогасаца и почетак интервенције за време од око 5-10 минута, што је повољно и обезбеђује ефикасну заштиту чак и у случају појаве пожара већих размера.

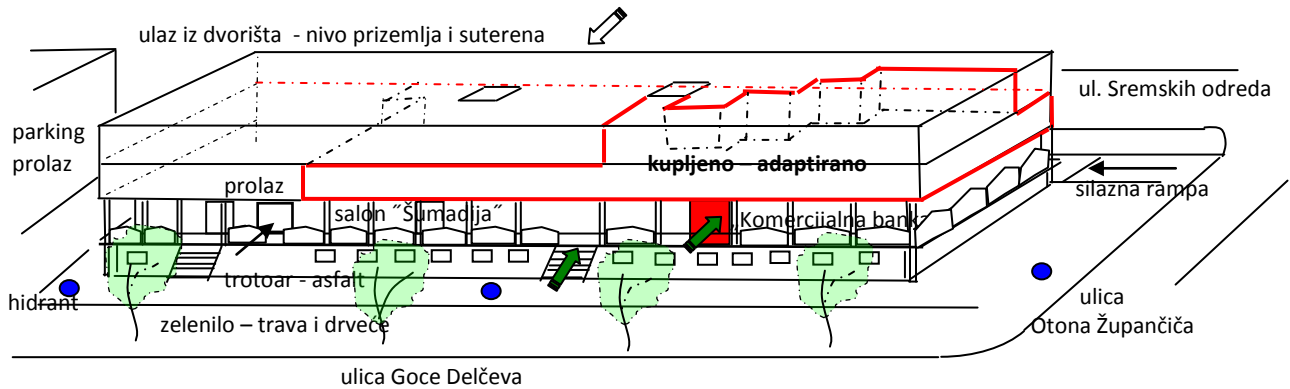
Обележавање евакуационих путева у објекту јасно је означено као кретање људи при евакуацији а сви излази из објекта као и прилазни путеви излазима означени су уочљивим знацима. Знакови за усмеравање кретања људи при евакуацији налазе се на или непосредно испод светљки противпаничне расвете и означавају најкраћи пут до излаза из објекта.

c. Опис објекта са становишта заштите од пожара и евакуације

Власник односно корисник објекта је власник дела објекта у коме обавља делатност од интереса за друштво а који је по природи послова објекат **јавне намене – факултет.**

■ Констатација:

МУП је предлогом мера из основног прегледа почетком 2012. оценио да правно лице није прве или друге категорије угрожености од пожара – јер није тражена израда Плана заштите од пожара већ је захтевом да се изради План евакуације и позивањем на чл. 28. и не чекајући доношење решења о категоризацији **сврстао правно лице у трећу категорију пожарне угрожености.**

Зграда је изграђена пре око 40 година за потребе предузећа **Шумадија** које послује са канцеларијским материјалима и на овој локацији има салон и великопродају. У згради су пословале и друге фирме, Етилен и Енергопројект, а сада и друге. По природи активности и садржајима зграда је била **пословна** са канцеларијама, изложбеним салоном, рестораном, али и магацинима, гаражом.

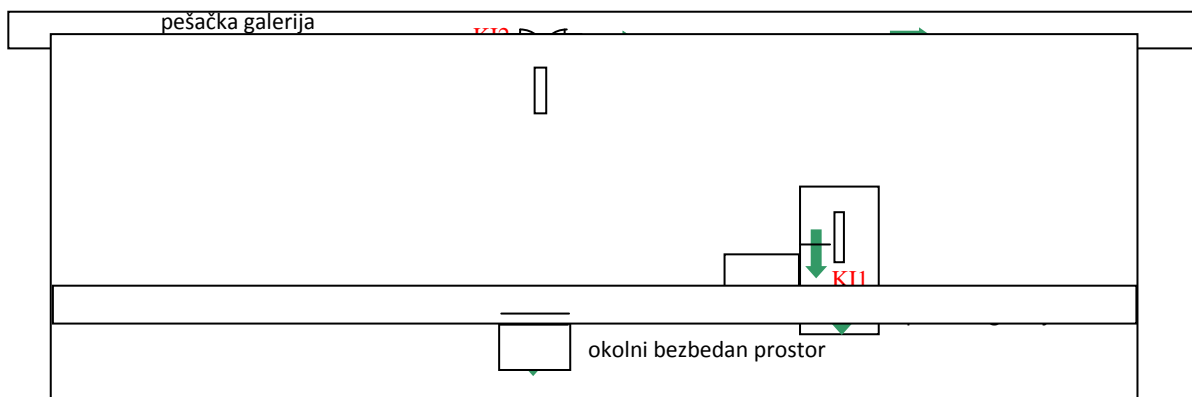
Зграда је облика положеног квадрата дужине 77 м, ширине (са улазном галеријом према ул. Гоце Делчева и Сремских одреда) око 22 м а висине 12.2 м: има сутерен, уздигнуто приземље, I и II спрат.

Сутерен (пристипачан из нешто ниже ул. Гоце Делчева) има површину око 1400 м² (складишта и сл.). За део зграде који користити факултет од интереса су мали делови сутерена око помоћног степеништа (ПС) које полази од сутерена навише а које ће користити студенти и особље факултета као секундарно за евакуацију. У сутерену су врата просторија отпорна на пожар и закључана тако да не прети опасност од преноса пожара степеништем навише.

Особље факултета, студенти и посетиоци немају потребе да силазе до сутерена степеништа ПС и излазе на том нивоу већ се могу евакуисати на етажи више - нивоу спољашње пешачке галерије, са које на обе стране могу да се спусте на ниво улице Сремских одреда.

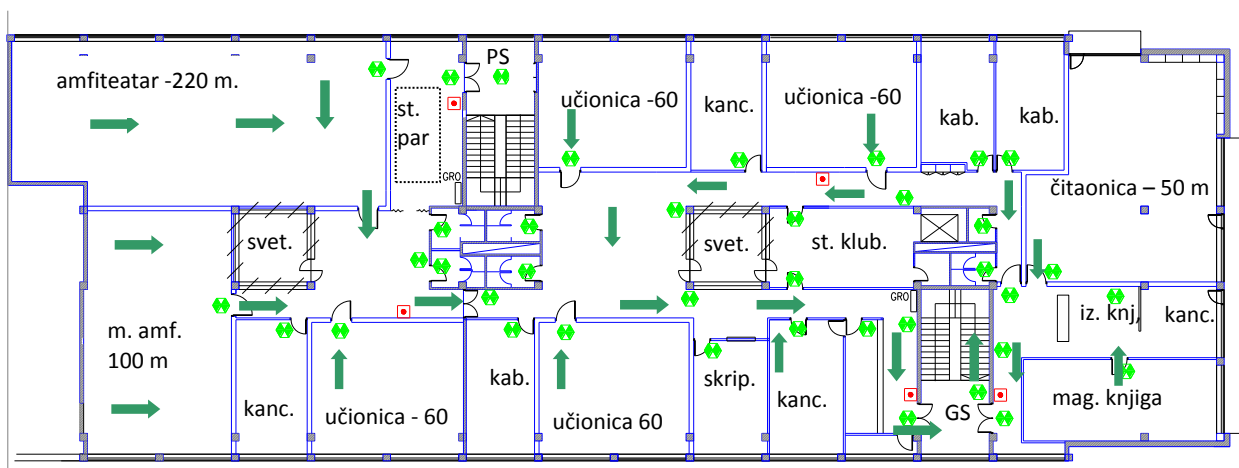
Уздигнуто приземље (1277.9 м²) је увучено у односу на фасаду спратова и има по обиму галерију из које се улази у три главна улаза (где су степеништа) и локале (највећи користи фирма за изложбени салон дечјих играчака и сл.). Факултет користи само улаз из ул. Гоце Делчева, где је само мања портирница, за пењење уз главним степеништем (ГС). Та врата су двокрилна, пуних крилима остакљена. На улазу из ул. Сремских одреда су такође врата за металним оквиром двокрилна застакљена. Уз степениште ПС је локал који се користи као магацин и који има пуна челична улазна врата. Део зграде који је адаптиран за потребе факултета је у нивоу II спрата (1613 м²) /већи део те етажне/ и дела III спрата (око 400 м²). У овим нивоима просторије су биле типа канцеларија. Конструкцијама типа монтажних преградних зидова и сендвич панела у којима су врата су формиране просторије односно ходници.

Адаптацијом је факултет пожарно издвојен од осталих корисника конструкцијама отпорним на пожар 2 х

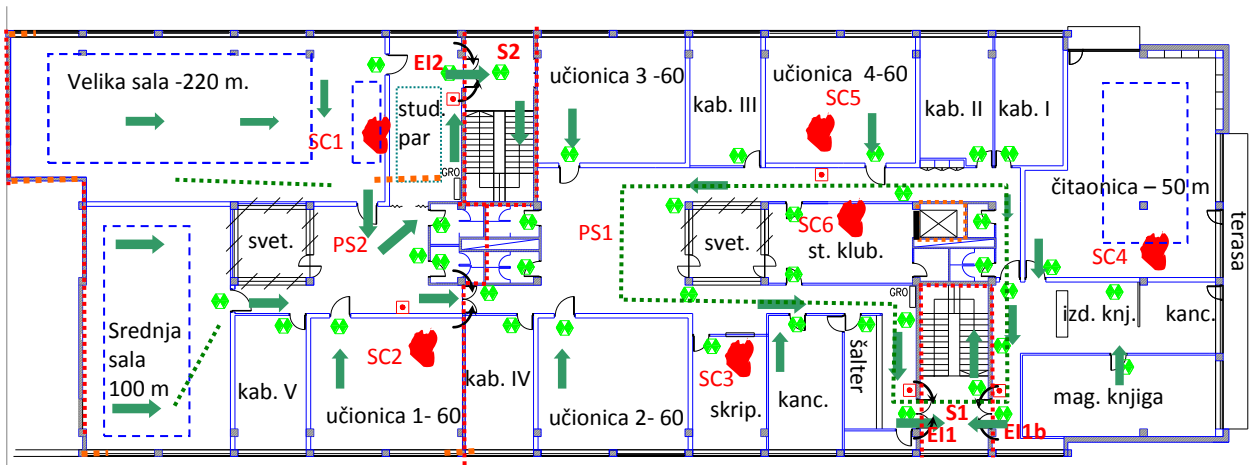
Ниво уздигнутог приземља

Изведено стање: просечно је у згради до 130 особа; највише до 250 особа - при упису и додели диплома.

Ниво првог спрата

Нормалан излазак из просторија са првог спрата до уздигнутог приземља – сви се крећу ка степеништу ГС – главном улазном степеништу, јер су туда и дошли. Степениште ПС је према запуштеном крају улице где је паркинг других корисника.

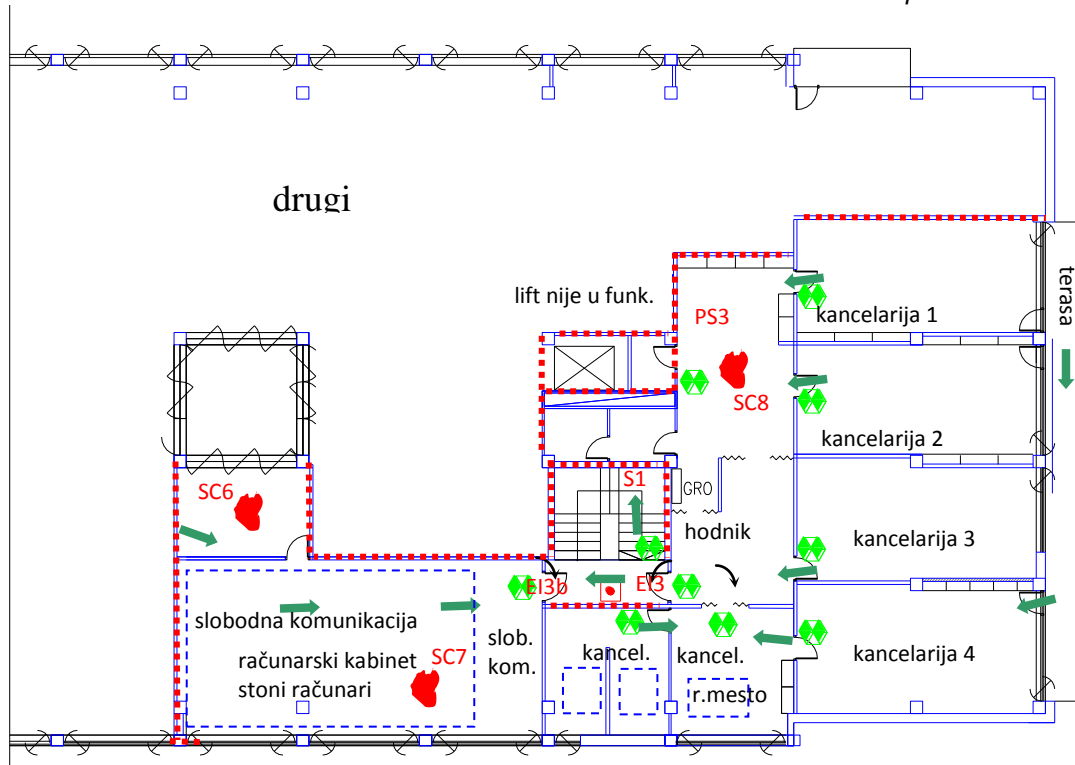
Овај ниво је подељен пожарно у два пожарна сектора ПС1 и ПС2 а степеништа пожарно издвојена.

На другом спрату је мањи део факултета - углавном за управу и рачунски центар. Ту је не више од 40 особа. Сви користе једино степениште (ГС) тог пожарног сектора (ПС3) у које се улази преко два етажна излаза ЕИЗ и ЕИЗб. Ова врата су једнокрилна ширине нешто више од 80 цм и могу да пропусте више од 60 особа у минути тако да се евакуација са овог нивоа може обавити за мање од 30 с.

Са СЦ 1 до 8 су приказана места могућих настанака пожара и могу се разрађивати различита сценарија ширења ватре и дима и према томе и евакуације. У најразвијенијим земљама се према месту настанка пожара, неком од ових сценарија, могу усмеравати људи како да се крећу стрелицама са променљивим смером који се одређује посебним програмирањем рачунара који управља овим стрелицама а према активираним детекторима дојаве пожара. У Србији ова технологија није заживела па се предвиђа шема евакуације која је једнозначна (општа) а која задовољава за више сценарија.

Предпоставља се да ће се врата просторије у којој је настао пожар моћи и стићи затворити.

Ниво другог спрата

Приликом адаптације 2007-ме врата ЕИ3 (етажни излаз 3) и ЕИ3Б су изведена као непропусна за дим, јер се рачунало да пожар не може доспети у степениште ГС. Врата на нивоу приземља не постоје, на нивоу првог спрата су отпорна на пожар, у степеништу нема шта да гори, а при пожару на ИИ спрату пожар се неће спуштати наниже. Практично све просторије које користи факултет су са прозорима који могу служити за испуштање дима. У случају да је пожар у ходнику на назначеном месту може се помоћи људима у канцеларији 1 и 2 да се евакуишу и преко терасе па кроз канцеларију 4.

План евакуације се прави за пожар у раној фази – пожар је још довољно мали (у некој од просторији боравка) и нису задимљени ходници. Степеништа ГС и ПС имају врата ширине око 2 м отпорна на пожар и аутомате који крила врата враћају у затворен положај. У степениште ГС може се ући из два правца ЕИ1 и ЕИБ што је повољно уколико би један правац кретања био ометен ватром или димом.

Без обзира шта би било планирано и било како да је означено стрелицама, увежбавано међу запосленим (већина студената права ретко долази на предавања, вежбе и консултације и њихово обучавање за евакуацију није умесно) који би били нека врста водича за евакуацију, највећи број особа би покушао да се евакуише истим путем којим су и дошли и који нормално користе. У таквој ситуацији треба рачунати да ће најмање 80 % особа кренути ка степеништу ГС. Како је то највише око 200 особа и то оних неколико дана – уписа и доделе диплома, кад је већина у великом амфитеатру, треба све усмеравати на најближи излаз ка етажном излазу ЕИ 2, степеништу ПС. Оних неколико који су по природи посла (библиотека, читаоница, студентски клуб, кабинети и канцелерије) ближе степеништу ГС би се евакуисали ка степеништу ГС кроз врата ЕИ 1 или ЕИ 1Б.

Излазна врата КИ (крајњи излаз) стапеништа ГС прихватају све људе у делу факултета – са другог и првог спрата, а у издигнутом приземљу излазе не та врата

на пешачку галерију и даље у безбедан простор који је на удаљености око 12 м (што одговара висини зграде).

Дакле у тим данима и уопште у данима веће посећености у два амфитеатра (велика сала и средња сала) нужно је да се хармоника врата према излазу (где су столови и столице студентског парламента који се повремено састаје, а смештени су уз зид амфитеатра тако да постоји слободан пролаз од 1.6 м) ка степеништу ПС држе стално сасвим отвореним и дају сигуран излаз из степеништа на нивоу уздигнутог приземља.

Једино место могућег успоравања су врата амфитеатара (за већи оба врата морају бити стално незакључана, спремна за евакуацију у свако доба чак и кад има само 50 особа у њему) и врата етажног излаза ЕИ2.

Врата на нивоу спрата ЕИ 2 и приземља су двокрилна ширине 2 м и отварају се у поље. За евакуацију је довољно да се користи и једно крило чија је ширина 1 м и има проточност од око 100 особа /мин. Како за зграде ове намене нема припремног времена за евакуацију свих 200 особа се може евакуисати за

$$t_e = 200/100 = 2 \text{ мин}$$

осталих око 50 који су се упутили ка степеништу ГС могу се евакуисати за мање од минут

У случају да се пожар нагло развије и закасни са гашењем (постоји аутоматска дојава и близу је ватрогасна јединица чији се долазак очекује за мање од 4 мин) и да се напр. задими ходник испред скриптарнице постоји и обилазни пут за студенте из учионице 3, око клуба па на десна врата степеништа ГС, или ка степеништу ПС. Капацитети амфитеатара (сала) и учионица не дају реалну слику посећености. У четири учионице и два амфитеатра обично буде по десетак односно двадесетак студената, десетак у читаоници и десетак у клубу тако да је просечна посећеност са особљем факултета до 130 особа и то од 8.00 до око 18 х.

У нешто каснијим сатима до око 21 х има врло мало запослених, а у ноћном режиму само чувар.

Укупни број запослених је 49. Номинално запослени раде у две смене али је с обзиром на природу посла у настави је дневно око 10 особа, док ваннаставно особље (26) ради углавном једносменски (8-16 и 12-20).

Сви запослени и студенти су нормално здраве особе. Факултет нема ни услове за улаз нити има хендикепиране студенте. Брзина кретања било кога може бити 1 до 1.5 м/с. Извесна успоравања и стварање веће густине су у прилазу првих излаза амфитеатара, 4 учионице, читаонице и рачунарског кабинета, али се не очекује да густина буде већа од 3 особе по 1 м² што би дало довољну брзину пражњења и просторије у којој је пожар (најнеповољније у великој Сали, али је то врло ретко – дан, два у години).

Факултет нема садржаје горивих материјала у амфитеатрима, учионицама, читаоници и рачунарском кабинету који би дали пожар веће снаге и веће брзине задимљавања док траје евакуација.

Врата отпорна на пожар и која спречавају продор дима опремљена су уређајима за аутоматско затварање после проласка човека /обележена су лучним стрелицама ☺/.

Сви запослени се обучавају за предузимање мера по Правилима заштите од пожара и то:

1. да не стварају услове за настанак пожара - уклањају непотребан потрошни материјал (папир и сл.) из корпи за отпатке (металне корпе са поклопцима који се сами затварају)
2. не бацају опушке у корпе за отпатке где би могли упалити папир и др.

3. не користе грејалице, решое и друге сличне електричне уређаје којима би могли изазвати пожар
4. знају где су апарати за гашење пожара, научили су да их користе и спремни су да их користе
5. управа се стара да се електричне и друге инсталације одржавају у исправном стању, проверава исправност антипаничне расвете и стање осигурача у ГРО. Радници морају да знају где се искључују електричне инсталације – на таблама – што је потребно у случају да не могу да приђу уређају који се запалио да га искључе /напр. рачунар, копир апарат и сл./.
6. апарати за гашење, ручна и аутоматска дојава пожара се одржава у исправном стању, да дежурни буду стално уз централу и врше надзор и поступају по алармном плану (извиђају, гасе пожар, зову помоћ територијалне ватрогасно спасилачке јединице благовремено и помажу јој у интервенцији)
7. сви радници се обучавају према закону да могу да се евакуишу у свим условима почетних пожара и да усмеравају евакуацију студената и гостију по потреби
8. одговорна лица за заштиту од пожара спроводе све прописане и наложене мере заштите, организују послове сервисирања, контролног испитивања, у прописаним роковима.

2. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

За организацију и успешно функционисање заштите од пожара одговоран је Декан односно лице одговорно за организовање и спровођење превентивних мера заштите од пожара - **Референт за заштиту од пожара**, кога ће Декан посебно овластити у домену његових одговорности.

Организација заштите пожара је дефинисана "**Правилима заштите од пожара**" који је донео Декан.

Лице одговорно за организовање и спровођење превентивних мера заштите од пожара - **Референт за заштиту од пожара**, има следећа права и обавезе, а дефинисане су Правилима:

1. да организује, спроводи и унапређује заштиту од пожара ради повећања степена безбедности запослених и имовине предузећа стара се о доследној примени мера и прописа утврђених Законом, прописима донетим на основу Закона и овим Правилима,
2. да израђује нормативна и друга акта из материје заштите од пожара (Правила заштите од пожара, Програм основне обуке запослених и др.)
3. да, у складу са Програмом обуке, припрема и спроводи оспособљавање запослених из области заштите од пожара и проверу знања у законским роковима,
4. да најмање два пута годишње, ради сагледавања и разматрања, у писаном облику, извести Декана Факултета о стању заштите од пожара,
5. да предлаже Декана Факултета све потребне мере заштите од пожара, које су неопходне у циљу заштите запослених и имовине друштва,
6. да за време редовног рада, у циљу контроле, обилази просторије и уређаје, а посебно она места где постоји повећана могућност од избијања пожара и о уоченим недостацима одмах обавести одговорно лице, у чијој је надлежности организовање несметаног одвијања радног процеса, у конкретном објекту, ради отклањања уочених недостатака,

7. да обустави рад у случајевима када утврди опасност од избијања и ширења пожара,
8. да у току рада употпуњује знање из области заштите од пожара, прати прописе из ове области и да о истим обавештава директора, а по потреби и запослене,
9. да се, у координацији са одговорним руководиоцем за исправност, испитивање и одржавање инсталираних техничких система у објекту, стара о исправности система за откривање, јављање и гашење почетних пожара и о стабилној и мобилној опреми у функцији заштите од пожара и да даје предлоге у вези занављања, комплетирања и набавке нове опреме, као и да прати контролна испитивања ове опреме,
10. да издаје одобрења за извођење радова заваривања, резања и лемљења на привременим местима,
11. да присуствује инспекцијском надзору стања заштите од пожара које врше надлежни инспекцијски органи унутрашњих послова,
12. да организује отклањање утврђених недостатака, у остављеним роковима, наложених од стране надлежних инспекцијских органа унутрашњих послова и да их о томе благовремено извештава,
13. да, уколико постоји оправдана потреба, учествује у жалбеном поступку другостепеном органу унутрашњих послова,
14. да учествује у склапању уговора са трећим лицима и у одабиру извођача радова, када се ради о пословима везаним за законске обавезе сервисирања, испитивања и одржавања система и опреме за заштиту од пожара,
15. да учествује у поступцима утврђивања узрока пожара, у границама колико му то дозволе истражни органи и да о томе сачини писмени извештај директору,
16. да предложи Декана Факултета покретање дисциплинског поступка против запослених који не спроводе прописане или наложене мере заштите од пожара,
17. да сваког запосленог пре распоређивања на радно место, упозна са опасностима од избијања пожара,
18. да руководи акцијом гашења пожара до доласка ватрогасне јединице.

Врста стручне спрме и други услови за заснивање радног односа референта за заштиту од пожара утврђују се општим актом о систематизацији радних места, у складу са Законом.

За обављање послова **Референта за заштиту од пожара** може се уговором ангажовати Привредно Друштво, односно друго правно лице које испуњава прописане услове и има овлашћење Министарства за обављање ових послова

Запослени на пословима физичко-техничког обезбеђења има следећа права и обавезе, а дефинисане су Правилима:

1. да у току рада обилази и контролише цео објекат, који мора добро познавати, просторије, постројења, уређаје, инсталације као и средства и опрему у функцији заштите од пожара, а посебно места где постоји повећана опасност од избијања пожара,
2. да предузима све потребне превентивне мере ради спречавања избијања пожара,
3. да контролише стабилну и мобилну опрему за гашење пожара (хидранти и ПП апарати и др.) и уколико примети да је из неког разлога дошло до оштећења исте, о томе обавештава непосредног руководиоца, односно лице за безбедност и здравље на раду и ППЗ ради организовања отклањања недостатака и поновног стављања исте у функционално стање,

4. да контролише противпожарне путеве и њихову проходност, као и приступ опреми за гашење пожара,
5. да у случају избијања пожара у објекту одмах приступи гашењу истог расположивим средствима, средствима комуникације обавести надлежне руководиоце о насталом догађају, а уколико процени да није у могућности да расположивим капацитетима угаси пожар, одмах позове ватрогасну јединицу и колико му ситуација то дозвољава, настоји да пожар држи под контролом, а по пристизању ватрогасне јединице се стави на располагање старешини ватрогасне јединице ии даје му све потребне податке.

1. **Дужности и права органа и запослених**

Савет факултета

Савет факултета у области организовања, спровођења и унапређења заштите од пожара:

1. стара се о обезбеђењу средстава, утврђује потребна средства за заштиту од пожара и одобрава њихово коришћење;
2. остварује увид у стање организације заштите од пожара, стање безбедности и предузима потребне мере у циљу унапређења заштите од пожара;
3. разматра инспекцијске и друге налазе, извештаје и решења, као и извештаје и закључке одговарајућих органа и организација и предузима мере да се утврђени недостаци отклоне и закључци спроводе благовремено и потпуно;
4. стара се и обезбеђује потребне услове за благовремено и потпуно информисање запослених и других лица о стању организованости и спровођењу прописаних и наложених мера заштите од пожара и о предузетим мерама за даље остваривање и унапређивање те заштите;
5. утврђује материјалну и другу одговорност руководиоца које именује у случају неспровођења прописаних или наложених мера заштите од пожара које су им стављене у надлежност Законом или прописима донетим на основу Закона, овим Правилима или другим општим нормативним актима;
6. обавља друге послове којима доприноси унапређењу заштите од пожара.

Декан факултета

Декан факултета у обављању послова заштите од пожара обавља следеће послове:

1. непосредно одговара за организовање заштите од пожара Факултета, спроводи мере заштите од пожара и обезбеђује примену прописаних и наложених мера заштите од пожара;
2. у случају када се уоче или констатују одређена одступања или недостаци без одлагања предузима мере у циљу отклањања неправилности;
3. предлаже Савету факултета разматрање појединих питања из области заштите од пожара и предузима одговарајуће мере за њихово решавање;
4. обезбеђује припрему и благовремено доношење Правила заштите од пожара, Програма основне обуке запослених из области заштите од пожара и других аката из ове области;
5. стара се о благовременом и потпуном:
  - отклањању утврђених недостатака, у складу са важећим прописима;
  - обезбеђивању средстава и опреме за гашење пожара и њиховом прописном коришћењу и одржавању;

- информисању запослених са стањем, мерама и средствима које се предузимају на спровођењу и унапређењу заштите од пожара;
- обављању других послова од значаја за противпожарну заштиту из свог делокруга.

Декан факултета има следећа права и обавезе, дефинисане Правилима:

1. доноси Правила заштите од пожара
2. доноси и спроводи одлуке у складу са законом, пратећим прописима и овим Правилима,
  1. доноси наредбе и упутства за спровођење мера заштите од пожара,
  2. остварује општи надзор над предузимањем и спровођењем мера заштите од пожара,
3. стара се о спровођењу прописаних или наложених мера од стране надлежних органа,
4. стара се да се планирана средства и техничка опрема потребна за гашење пожара редовно сервисира и благовремено набави нова, у складу са стварним потребама,
5. преко одговорних запослених, контролише стање и спровођење превентивних мера заштите од пожара,
6. благовремено и потпуно информише запослене о стању мера које се предузимају у циљу спровођења и унапређења заштите од пожара, а које су у вези са обавезама запослених,
7. контролише склапање уговора са трећим лицима који се односе на заштиту од пожара,
8. контролише градњу нових објеката и радове на адаптацијама и реконструкцији постојећих објеката и инсталација,
9. покрене дисциплински поступак против запослених који не спроводе прописане или наложене мере заштите од пожара и врши премештање запослених са једног на друго радно место уколико настане неодложна потреба са циљем спречавања пожара или експлозија, штета или застоја, у извршавању редовних и ванредних послова и задатака,
10. врши и друге послове предвиђене Законом и општим актом у интересу заштите од пожара.

Део својих овлашћења из области заштите од пожара, Декан факултета може да пренесе на друго одговорно лице које он одреди.

Права, дужности и одговорности, дефинисане Правилима, руководиоца организационих целина - сектора према организационој шеми:

Руководиоци сектора у вршењу заштите од пожара имају следећа права и обавезе:

1. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
2. при организовању процеса рада контролишу и обезбеђују примену и доследно придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара, а у случају уочених недостатака предузимају одговарајуће мере за њихово отклањање;

3. обезбеђују сарадњу са другим одговорним лицима и организационим целинама ради доследне и благовремене примене утврђених и наложених мера заштите од пожара;
4. обезбеђују да запослени у сектору којим руководе буду упознати са опасностима које им прете од пожара и експлозије на радном месту и у организационој целини;
5. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
6. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
7. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
8. при организовању процеса рада контролишу и обезбеђују примену и доследно придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара, а у случају уочених недостатака предузимају одговарајуће мере за њихово отклањање;
9. обезбеђују сарадњу са другим одговорним лицима и организационим целинама ради доследне и благовремене примене утврђених и наложених мера заштите од пожара;
10. обезбеђују да запослени у сектору којим руководе буду упознати са опасностима које им прете од пожара и експлозије на радном месту и у организационој целини;
11. дужни су да у делокругу свог рада, односно организационој целини којом руководе, организују и контролишу рад запослених на начин који са аспекта заштите од пожара обезбеђује потпуну сигурност запослених и имовине;
12. старају се и предузимају све потребне мере у циљу доследне примене утврђених и наложених мера заштите од пожара у сектору којим руководе;
13. предлажу Декану факултета мере за унапређење заштите од пожара у својим организационим целинама;
14. дужни су да одстране са радног места запосленог који се не придржава мера заштите од пожара, а ако у радњи запосленог има елемената повреде радних обавеза и да поднесу надлежном органу предлог за вођење дисциплинског поступка;
15. организују радне састанке сектора, ради разматрања питања о мерама које треба предузети за ефикаснију заштиту од пожара, а нарочито у вези са пропустима и недостацима у спровођењу мера заштите од пожара, предлозима мера противпожарне заштите које треба предузети, ставова које треба заузети по налазима и примедбама инспекцијских органа, као и у вези са наменском употребом заштитних и других средстава и опреме за гашење пожара;
16. организују обуку запослених из области заштите од пожара и одговорни су за њихову оспособљеност у руковању опремом и средствима за гашење, познавање опасности и начином употребе уређаја, опреме и средстава за гашење;
17. старају се да разводне и командне табле буду обезбеђене одговарајућим шемама у складу са прописима (једнополне шеме, шеме развода и напајања и сл.);

18. сваком ученом недостатку, са аспекта заштите од пожара, обавештавају Референта заштите од пожара и спречавају да даље коришћење уређаја, инсталације или дела инсталације, постане могући узрочник пожара;
19. пре почетка рада, у току редовног рада и по завршетку рада са опремом и уређајима, провере да ли су предузете све мере заштите од пожара на опреми и уређајима за које су одговорни;
20. дужни су да удаље са радног места запосленог који се не придржава прописаних мера заштите од пожара, а у таквој радњи има елемената повреде радних обавеза;
21. координирају активности са Референтом за заштиту од пожара у циљу организовања отклањања недостатака наложених мерама надлежних инспекцијских органа унутрашњих послова;
22. старају се да се сва инсталирана опрема, у функцији заштите од пожара, одржава, испитује, сервисира и контролише у законом прописаним роковима, а у консултацијама са референтом за заштиту од пожара, предеузимају и све друге мере везане за заштиту од пожара и експлозије;
23. у домену својих овлашћења, врше контролу рада запослених који спроводе
24. мере заштите од пожара и делују репресивно у случају избијања пожара у објекту (Референата заштите од пожара, Службе обезбеђења и радника на пословима физичко-техничког обезбеђења).

***Права, дужности и одговорност осталих запослених, а дефинисано
Правилима јесу да:***

Запослени имају право и дужност да непосредно и у органима и службама Факултета учествују у организовању, спровођењу и унапређивању послова противпожарне заштите односно предузимања општих и посебних мера заштите људи и имовине од пожара, у складу са законом, овим Правилима и другим општим актима Факултета, а нарочито да:

1. предузимају, спроводе и придржавају се прописаних мера заштите од пожара утврђених: Законом, другим прописима, и овим Правилима, као и да се понаша у складу са одлукама, упутствима и упозорењима надлежних органа, одговорних лица и непосредних руководилаца;
2. траже помоћ од органа, организација и лица која ову помоћ могу или морају да пруже и да им указују помоћ у складу са својим могућностима, а нарочито у гашењу пожара и спречавању његовог ширења;
3. упућују одговарајуће предлоге и захтеве лицима, органима и службама надлежним за предузимање мера противпожарне заштите;
4. буду потпуно и благовремено обавештени о појавама угрожавања људи и имовине, мерама и радњама које су предузете за отклањање последица угрожавања;
5. се оспособљавају (обучавају) и врше проверу знања за непосредно примењивање мера заштите, отклањање узрока угрожавања и њихових последица;
6. у току рада и по завршетку радног времена прате и контролишу рад, функционисање и исправност машина, уређаја, инсталација и других и да сваки квар или неисправност пријаве без одлагања надлежном органу односно служби ради отклањања неисправности због којих може доћи до угрожавања безбедности људи и имовине;

7. користе лична заштитна средства и опрему, на начин који је утврђен прописима и општим актима;
8. организују заштиту свих вредности којима располажу, на начин којим обезбеђују потпуну личну сигурност људи и имовине;
9. да се приликом ступања на рад упозна са прописима и мерама заштите од пожара, опасностима од пожара које могу настати на раду, као и са организацијом заштите од пожара и средствима за гашење пожара са којима Факултет располаже,
10. да пажљиво рукује са опасним материјама као што су: запаљиве, експлозивне, нагризајуће и друге и да предузима потребне и прописане мере заштите при њиховом коришћењу,
11. да се стара да сви пролази, ходници и степеништа буду чисти и проходни како би се приступило евакуацији у случају пожара као и несметаном приступу ради употребе и коришћења средстава и опреме за гашење пожара и отклањање последица ових и других појава,
12. да обавести непосредног руководиоца или референта за заштиту од пожара, односно референта заштите од или запосленог на пословима физичко-техничког обезбеђења, о свим кваровима, недостацима и другим појавама на средствима и уређајима који би могли изазвати пожар,
13. да по налогу Референта за ППЗ или непосредног руководиоца узме непосредно учешће у акцији гашења пожара и угаси пожар без опасности по себе и друга лица,
14. да учествује у спасавању и пружању прве помоћи у случају несреће на послу изазване пожаром,
15. да предузима и друге мере у вези са заштитом од пожара, по одговорног руководиоца.

Начин упознавања запослених са мерама и опасностима од пожара и поступком у случају пожара

Начин упознавања запослених са мерама и опасностима од пожара и поступком у случају пожара дефинисан је Правилима Факултета. Факултет је у обавези да сваког запосленог пре ступања на рад и у току рада, код промена у технологији рада, упозна са опасностима и мерама заштите од пожара.

Сходно обавези Факултета, сваки запослени се мора упознати и обучити:

1. са опасностима од пожара које могу угрозити његов живот и здравље,
2. са начином обављања посла, било коришћењем опасног оруђа за рад или уређаја, као и одређеног материјала и опасностима које могу настати на други начин,
3. са обавезом да се на раду придржава свих општих и посебно прописаних мера и упутстава о заштити од пожара,
4. са употребом апарата и опреме за гашење почетних пожара, средствима и осталом опремом за гашење пожара, као и са поступком евакуације из објекта.
5. са дужностима, правима и одговорностима у области заштите од пожара.

Обука запослених из области заштите од пожара врши се на основу „Програма основне обуке запослених из области заштите од пожара“ , који доноси Декан Факултета, а у складу са посебним прописима за ову област.

На Програм обуке прибављено је мишљење Управе противпожарне полиције у Београду, број 217.9-144/03-06 Од 15.04.2003, године.

Циљ извођења обуке је стицање најнеопходнијих теоретских и практичних знања из области заштите од пожара.

Упознавање запослених са мерама заштите од пожара и поступком у случају пожара врши се кроз обавезну теоретску обуку, а након теоретске обуке, следи обука у практичној употреби опреме за гашење почетних пожара.

Након теоретске и практичне обуке обавезна је провера знања запослених путем теста. Тест се састоји од питања из општег и посебног дела, у складу са Програмом обуке.

Сматра се да је радник успешно прошао кроз обуку онда када тачно одговори на најмање 90% питања из теста.

Запослени који неуспешно заврше обуку у области заштите од пожара, као и запослени који неоправдано изостану са ове обуке, биће од стране Декана, на предлог референта за ППЗ, привремено размештени на радна места где је степен опасности од пожара минималан и где би ови запослени радили искључиво под надзором оних који су успешно завршили ову обуку.

Након успешно завршене обуке у области заштите од пожара, запослени из претходног става могу бити поново размештени на радна места, где су радили пре размештања.

Обука и провера знања запослених се врши сваке три године, а практична провера оспособљености за употребу средстава и опреме за гашење пожара сваке године.

Обуку запослених може спровести искључиво лице са одговарајућим стручним испитом.

За потребе обучавања, може се ангажовати друго Правно лице јкоје има овлашћење Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

О извршеној обуци и провери знања и практичној провери оспособљености за употребу средстава и опреме за гашење пожара, сачињава се записник чији је саставни део списак запослених који су присуствовали обуци, а евиденцију о обукама води референт за ППЗ.

За исправно спровођење обуке запослених у области заштите од пожара, одговоран је референт за ППЗ.

Начин обуке ближе је регулисан Програмом основне обуке из области заштите од пожара.

Дужности запослених у случају избијања пожара и учешће у гашењу пожара

Дужности запослених у случају избијања пожара и учешће у гашењу пожара дефинисан је Правилима Факултета. У циљу успешне и ефикасне локализације пожара, сваки запослени је дужан и обавезан да:

1. непосредно учествује у акцији гашења пожара и угаси пожар без опасности по себе и друга лица, користећи најприступачнију опрему за гашење почетних пожара којом располаже предметни објекат,
2. насталом пожару одмах обавести надлежног руководиоца, референта за ППЗ, односно запосленог на пословима физичко-техничког обезбеђења, а по потреби и територијалну ватрогасно - спасилачку јединицу на телефонски број 193,
3. учествује у спасавању лица и имовине угрожене пожаром, као и да пружи прву помоћ угроженим лицима.

- акцијом гашења пожара до доласка територијалне ватрогасно – спасилачке јединице руководе, Референт за заштиту од пожара, запослени на пословима физичко-техничког обезбеђења или лице које они у том мементу овласте.
- по доласку ватрогасно – спасилачке јединице, акцијом гашења руководи руководилац ове јединице, а сви запослени су у обавези да се апсолутно повинују командама овог лица.

При гашењу пожара посебна пажња се мора обратити на уклањање, из зоне пожара, боца под притиском и других гасова, лакозапаљивих течности, као и других средстава која могу изазвати брзо ширење пожара или експлозију.

Гашење пожара и спасавање, врши се док се пожар не угаси и не заврши спасавање имовине и лица.

О завршетку акције гашења и спасавања одлучује старешина ватрогасне јединице која је изашла на лице места.

Мобилна опрема за гашење пожара

Мобилна опрема за гашење пожара представља основну стандардизовану ватрогасну опрему. Под мобилном противпожарном опремом подразумевају се ручни и превозни апарати за гашење пожара.

У циљу спровођења заштите од пожара, на основу одговарајућих критеријума, одређена су средства за гашење, тип, капацитет и број противпожарних апарата и плански представљен њихов распоред у предметном објекту.

Приликом одређивања средстава за гашење, типа, капацитета и броја противпожарних апарата, узети су у обзир следећи критеријуми:

- процена угрожености,
- намена објекта и појединих просторија,
- коришћење горивих и опасних материја, њихово складиштење, транспорт и манипулација,
- пожарно оптерећење објекта и просторија,
- могуће класе пожара,
- остали услови који утичу на могућност појаве и ширења пожара.

Избор ручних и превозних апарата за гашење пожара врши се из групације опреме, стандардизоване према **СРПС** стандардима. Дозвољено је коришћење и увезене опреме с тим што се за исту мора обезбедити атест издат од стране надлежне и за то овлашћене установе.

Могуће класе пожара и избор средстава за гашење

На основу процене угрожености од пожара објекта, односно физичко хемијским особинама материјала које се користе у просторијама објекта и у технолошком процесу рад могући су пожари:

- **класа „А“** – пожари запаљивих чврстих материја (дрво, пластика, текстил, папир ...)

Класификација могућих пожара извршена је према стандарду **СРПС 3 Ц2 003 (Сл.л.СФРЈ бр. 31/79)**, тј. коригована са **СРПС ИСО 3941/94**;

На основу очекиваних класа пожара предвиђена су и одговарајућа средства за гашење: гашење водом (хидрантска мрежа), апарати пуњени прахом, апарати пуњени са угљендиоксидом, и то ручни.

Техничке карактеристике усвојених апарата:

- Из групе апарата за гашење сувим прахом, предвиђени су ручни апарати ознаке "С", који су усаглашени са стандардом **СРПС 3.Ц2.035**.
- Из групе апарата за гашење угљендиоксида, предвиђени су ручни апарати ознаке "ЦО₂", усаглашени са стандардом **СРПС 3.Ц2.040**.

Избор ватрогасних апарата

На основу процене о могућим класама пожара и избора одговарајућих средстава за гашење тих пожара, у објекту ће бити постављени ручни апарати за гашење пожара и то:

- апарати за гашење сувим прахом, ознаке "С",
- апарати за гашење угљендиоксидом, ознаке "ЦО₂".

Из групе апарата за гашење сувим прахом, усвојени су ручни апарати капацитета С-9, који су усаглашени са стандардом СРПС 3. Ц2. 035.

Из групе апарата за гашење угљен диоксидом, усвојени су ручни апарати капацитета ЦО₂-5, који су усаглашени са стандардом СРПС 3. Ц2. 040.

Техничке карактеристике усвојених апарата

Табела са назначеним техничким карактеристикама усвојених апарата за гашење пожара, дата је табеларно.

Карактеристике Апарата	Типа апарата						
	С-6	С-9	ЦО ₂ -3	ЦО ₂ -5	ХЛ-1	ХЛ-2	ХЛ-3
количина средства за гашење (кп)	6	9	3	5	1	2	3
брuto тежина апарата (кг)	11	15,4	11,2	19,3	1,4	2,55	3,7
Домет млаза (м)	6	6	2-3	3-4	3	4	4
радни притисак при 20 °Ц (м)	12	12	56	56	8	8	10
време дејства (сек)	15	20	12	12	8	18	30
гаси пожар на ел. инсталацији до (1кВ)	1	1	10	10	100	100	100

Одређивање броја ватрогасних апарата

Број ватрогасних апарата одређен је на основу пожарног оптерећења, а према наредној табели

површи на објекта	пожарно оптерећење		
	ниско до 1	средње од 1 до 2	високо изнад 2
м ²	ГЈ/м ²	ГЈ/м ²	ГЈ/м ²
50	2	2	2
100	2	2	3
150	2	3	3
200	3	3	4
300	3	3	5
400	3	4	6
500	3	4	7
750	4	6	9
1000	5	7	12
2000	6	9	17
3000	7	12	22
4000	10	17	32
5000	12	22	42
6000	15	27	52

Тактика гашења пожара помоћу усвојених апарата

Ватрогасни апарати за гашење сувим прахом типа "С" по СРПС 3.Ц2.035 и СРПС 3.Ц0.135

Упутство за руковање одштампано је на самом апарату. Ради боље видљивости и прегледности могу се поставити поред апарата, или на угроженим местима од пожара табле са упутствима за руковање апаратима за гашење почетних пожара.

У слободном простору се пожар гаси, уколико има ветра, у правцу ветра и то са стране одакле ветар дува. Пламен се гаси облаком, а пламен течности одсецањем пламена при дну (на самој површини течности).

Код почетних пожара већег обима, ефикаснија је употреба више ватрогасних апарата истовремено, него један по један.

Након угушења пожара, треба обуставити истицање праха. Треба пажљиво пратити развој ситуације и уколико постоји могућност поновне појаве пламена, преосталим прахом треба то онемогућити.

Ватрогасни апарати за гашење угљендиоксидом типа "ЦО₂" по СРПС 3. Ц2. 040 и СРПС 3. Ц2.140.

Упутство за руковање одштампано је на самом апарату.

Апарати за гашење угљендиоксидом су далеко ефикаснији ако се употребљавају у затвореном простору. При употреби апарата, млазницу треба усмерити у жариште пожара, испод пламена.

Упутство за постављање апарата

Апарати за гашење се распоређују и постављају у близини места могућег избијања пожара, увек на уочљивом и приступачном месту.

Сви ручни апарати се постављају на зид, у висини од 1 до 1,5 м до врха апарата изузев апарата типа ЦО₂. Међусобна удаљеност апарата за гашење пожара не сме бити већа од 20м.

Одржавање апарата који се налазе на коришћењу

Одржавање апарата који се налазе на коришћењу сврстава се и врши у три категорије радова: преглед исправности, сервисно одржавање и контролно испитивање.

Преглед исправности апарата за гашење који се налазе на коришћењу, обавља се периодично сваких 6 месеци по истеку гарантног рока.

Сервисно одржавање садржи радње поновног пуњења, након употребе односно измене истрошених или оштећених делова утврђених прегледом исправности.

Контролно испитивање садржи проверу механичких особина апарата у сврху сигурности деловања.

Временски рок између два контролна испитивања не сме бити дужи од 5 година за све врсте апарата. Апарати за гашење пожара угљендиоксидом испитују се према Правилнику о техничким нормативима за покретне затворене судове, за компримоване, течне и под притиском растворене гасове ("Сл. лист СФРЈ" број 25/81).

Извршени прегледи исправности и сервисно одржавање уписује се у контролни лист. Позитивни резултат контролног испитивања потребно је визуелно означити на апарату налепницом. Налепница садржи податке:

- контролно испитано и
- квартал и годину извршеног испитивања.

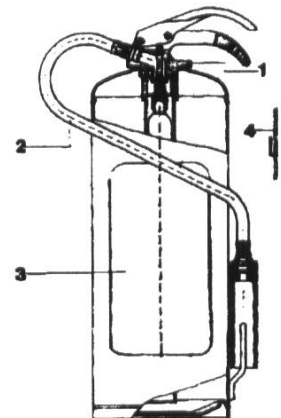
НАЧИН АКТИВИРАЊА И РУКОВАЊА СРЕДСТВИМА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

Упутство за употребу апарата за гашење пожара

Начин употребе ручних преносних апарата тип „С“:

- донети апарат до места пожара;
- извући осигурач из лежишта;
- скинути црево;
- притиснути нагло ручицу до краја и пустити је;
- сачекати 3 -5 секунди;
- уперити млазницу у правцу пожара;
- поново притиснути ручицу и држати је док се пожар не угаси,
- односно док се пуњење апарата не потроши.

Начин употребе ручних преносних апарата тип „С-А”:

- донети апарат до места пожара;
- извући осигурач из лежишта;
- ослободити цево са млазницом;
- уперити млазницу у правцу пожара;
- притиснути ручицу до краја и држати је док се пожар не угаси - док се пуњење апарата не потроши.

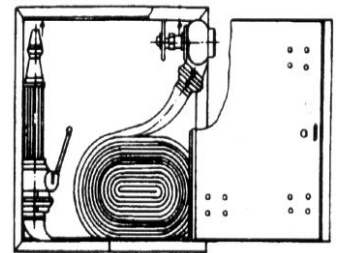
Начин употребе ручних преносних апарата тип „ЦО₂ - 5”:

- донети апарат до места пожара;
- извући осигурач из лежишта;
- ослободити цево са млазницом;
- притиснути ручицу до краја и уперити млазницу у правцу пожара

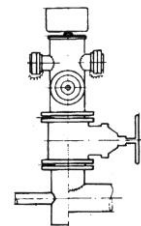
Начин употребе зидног хидранта

- скинути пломбу са врата,
- отворити врата ормарића,
- спојити ватрогасно цево са спојницом на глави вентила (ако није спојено);
- спојити млазницу са спојницом ватрогасног црева (ако није спојено);
- прихватити млазницу; одврнути точак вентила у лево до краја;
- млазницу (млаз воде) усмерити у пожар;
- по гашењу пожара, заврнути точак у десно до краја (затворити вентил).

Начин употребе надземног хидранта:

- узети цево,
- развући цево и прикључити са излазним отвором на хидранту
- кључем отворити вентил хидранта
- гасити пожар млазницом

3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Имајући у виду карактеристике објекта у којима се одвија процес треба предузети низ мера да би се унапредио систем заштите од пожара. У наредним деловима овог поглавља биће груписане мере по областима, а код мера где је то неопходно биће наведена и потребна динамика или рок за примену. У циљу спровођења противпожарне заштите на нивоу предметног објекта потребно је стално спроводити низ мера на основу закона, важећих прописа и стандарда као и из практичног искуства.

Обавезе правних лица које су прописане Законом о заштити од пожара („Сл. Гласник РС“, бр. 111/09):

➤ **Начин организовања заштите од пожара према угрожености од пожара дефинисан је чланом 24:**

Власник односно корисник објекта или земљишта и привредно друштво односно друго правно лице разврстано у **прву** категорију угрожености од пожара (у даљем тексту: субјекти у првој категорији) обавезно је да обезбеди технички опремљену и обучену ватрогасну јединицу са потребним бројем ватрогасаца.

Власник односно корисник објекта или земљишта и привредно друштво односно друго правно лице разврстано у **другу** категорију угрожености од пожара (у даљем тексту: субјекти у другој категорији) обавезно је да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара и стално дежурство са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара.

Власник односно корисник објекта или земљишта и привредно друштво односно друго правно лице разврстано у **трећу** категорију угрожености од пожара (у даљем тексту: субјекти у трећој категорији) обавезно је да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара с потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара.

➤ **Обавеза доношења Санациониог плана дефинисана је чланом 16:**

Привредно друштво и друго правно лице доноси санациони план за отклањање последица пожара. Санациони планови садрже: стање, мере, процену утицаја на живот и здравље људи, процену утицаја на животну средину, носиоце, начин, динамику и средства за реализацију плана.

➤ **Обавеза доношења Плана заштите од пожара дефинисана је чланом 27:**

Субјекти у првој и другој категорији угрожености од пожара обавезни су да донесу План заштите од пожара. На План заштите од пожара прибавља се сагласност Министарства. Министар прописује начин израде и садржај планова заштите од пожара.

➤ **Обавеза доношења Правила заштите од пожара дефинисана је чланом 28:**

Власник односно корисник пословних, индустријских и објеката јавне намене, објеката блоковског типа и подземних гаража и објеката у трећој категорији угрожености од пожара и скупштина зграде односно савет зграде у стамбеним објектима доносе Правила заштите од пожара. План евакуације и упутства за поступање у случају пожара морају бити истакнути на видљивом месту.

➤ **Посебни захтеви за опасне технолошке процесе дефинисани су у члану 37.**

Технолошки процеси у којима се користе или производе запаљиве течности и гасови или експлозивне материје обављају се у објектима или деловима објекта који су одвојени од других производних и складишних објеката и простора ватроотпорним зидовима који онемогућавају ширење пожара. Ови технолошки процеси, као и радови с отвореним пламеном у близини запаљивих течности, гасова, експлозивних и других материја које могу изазвати пожар, морају бити организовани на такав начин да, зависно од природе и услова рада, опасност од пожара буде отклоњена. Објекти у којима се одвијају ови технолошки процеси могу се градити само на

местима где се не ствара опасност од избијања пожара у складу са одредбама посебног закона и техничких прописа.

➤ **Обавеза прибављања сагласности министарства дефинисана је у члановима 33. и 36:**

Министарство даје сагласност на пројектну документацију, у делу који се односи на заштиту од пожара, за изградњу, адаптацију и реконструкцију (чл. 33)

Орган надлежан за издавање дозволе за употребу дужан је да прибави сагласност Министарства за објекат односно део објекта у погледу спроведености мера заштите од пожара.

Објекат је подобан за употребу ако је:

- изграђен у складу с Главним пројектом заштите од пожара;
- обезбеђен доказ о карактеристикама уграђених материјала за конструкцију која треба да буде отпорна на пожар, материјалима за ентеријер за које постоје посебни захтеви у погледу отпорности на пожар, материјалима који се користе или складиште у технолошком процесу;
- обезбеђен доказ о исправном деловању изведених инсталација и уређаја за аутоматско откривање и дојаву пожара, детекцију експлозивних и запаљивих гасова, инсталација за одимљавање, као и стабилних и мобилних инсталација и уређаја за гашење пожара, избору мобилне опреме за гашење пожара;
- ако су испуњени други технички услови.

➤ **Обавеза ангажовања правних лица са лиценцом за израду техничке документације и извођење радова дефинисани су члановима 32, 38 и 39. Закона и чланом 7. Правилника о начину израде и садржају Плана заштите од пожара аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и субјекта разврстаних у прву и другу категорију.**

Главни пројекат заштите од пожара израђује привредно друштво односно друго правно лице које је уписано у одговарајући регистар за обављање делатности израде техничке документације, које има овлашћење (чл. 32)

Пројектовање и извођење посебних система и мера заштите од пожара у објектима у којима се производе, прерађују и складиште запаљиве течности и гасови, експлозивне и друге материје које могу довести до пожара и у другим сложеним објектима обавља привредно друштво, односно друго правно лице које је уписано у одговарајући регистар за делатност пројектовања и извођења радова, задовољава посебне услове у погледу техничке опремљености и има запослена лица са лиценцом за пројектовање и извођење посебних система и мера заштите од пожара. (чл. 38)

Под пројектовањем и извођењем посебних система и мера заштите од пожара подразумевају се послови (чл.39):

- израде пројеката стабилних система за гашење пожара и извођење ових система;
- израде пројеката стабилних система за дојаву пожара и извођење ових система;
- израде пројеката стабилних система за детекцију експлозивних гасова и пара и извођење ових система;
- израде анализа о зонама опасности и одређивање ових зона на местима која су угрожена од настанка експлозивних смеша запаљивих гасова, пара запаљивих течности и експлозивних прашина;

- пројектовања и извођења електричних инсталација и уређаја за просторе угрожене експлозивним атмосферама (запаљивим гасовима, парама запаљивих течности и експлозивним прашинама);
- пројектовања и извођења система за одвођење дима и топлоте.

План заштите од пожара и у оквиру њега процену угрожености, с обзиром на критеријуме дефинисане овим правилником, израђује привредно друштво или друго правно лице које поседује овлашћење за израду главног пројекта заштите од пожара и овлашћења за пројектовање посебних система заштите од пожара, односно тим стручњака са одговарајућим лиценцама. (чл 7. Правилника)

➤ **Обавезу примене превентивних мере у објектима високоградње дефинисана чланом 40:**

Објекат високоградње, у смислу посебног прописа, у зависности од врсте и намене мора бити пројектован, изграђен, коришћен и одржаван на начин којим се обезбеђују услови за сигурну евакуацију људи.

За финалну обраду хоризонталних и вертикалних површина излаза и излазних путева уграђују се само материјали пожарних карактеристика у складу са стандардима. За уграђене материјале потребно је прибавити извештај од овлашћеног правног лица о пожарним карактеристикама и дати га на увид надлежном органу.

Све уграђене инсталације у објектима морају се одржавати у исправном стању и периодично контролисати у складу са техничким прописима и стандардима на које се ти прописи позивају.

➤ **Обавезе везане за путеве, пролазе, платое и сличне прилазе објектима дефинисане су чланом 41:**

На путевима, пролазима, платоима и сличним прилазима објектима који су предвиђени за пролаз ватрогасних возила или евакуацију људи и имовине угрожених пожаром није дозвољено градити или постављати објекте и друге запреке.

➤ **Обавеза одржавања уређаја дефинисана је чланом 43:**

Уређаји за откривање и јављање пожара и уређаји за гашење пожара морају се одржавати у исправном стању, у складу са техничким прописима и упутствима произвођача, тако да се обезбеди њихово стално и несметано функционисање.

➤ **Обавеза прегледа и вођења евиденције о прегледима стабилних инсталација дефинисана је чланом 44:**

За изведене стабилне инсталације намењене гашењу или дојави пожара, детекцији запаљивих гасова и пара, као и за друге заштитне уређаје, опрему и инсталације које служе за спречавање избијања, ширења и гашење пожара, извођач радова је дужан да прибави сертификат од овлашћеног правног лица о исправности тих уређаја, опреме и инсталација и да записник о обављеном испитивању исправног функционисања тих уређаја, опреме и инсталација стави на увид комисији надлежној за технички пријем објекта. Исправност инсталација мора се проверавати **најмање два пута годишње од стране овлашћеног правног лица**, у складу с техничким прописима и упутствима произвођача. О обављеним проверама води се евиденција у коју се уносе подаци о извршеној провери и стручни налаз.

➤ **Обавеза организовања противпожарне страже дефинисана је чланом 51:**

Противпожарну стражу дужно је да организује:

- лице које претаче запаљиве течности или запаљиве гасове у количини изнад 5 мЗ;
- лице које изводи радове заваривања, резања и лемљења, користи отворени пламен или алат који приликом коришћења варнички у просторији која није посебно прилагођена за обављање тог посла или на удаљености од 200 м од руба шуме;
- организатор јавног скупа или приредбе на којој постоји опасност од избијања пожара.

Под противпожарном стражом подразумева се присуство лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара са одговарајућом противпожарном опремом.

➤ **Услови за обављање послова заштите од пожара дефинисане су чланом 52:**

Поред општих услова за заснивање радног односа, посебне психофизичке и здравствене способности, за обављање послова заштите од пожара потребни су следећи услови:

- за субјекте у првој категорији из члана 24. став 1. руководилац на пословима превентиве мора имати високу школску спрему техничке струке, а руководилац ватрогасне јединице мора имати најмање вишу школску спрему;
- за субјекте у другој категорији из члана 24. став 2. руководилац службе заштите од пожара и лице које ради на организовању и спровођењу превентивних мера заштите од пожара мора имати најмање вишу школску спрему;

➤ **Обавеза организовања основне обуке запослених и доношење програма оспособљавања дефинисана је чланом 53:**

Основна обука из области заштите од пожара организује се за све запослене, најкасније у року од једне године од дана ступања на рад.

Основну обуку и практичну проверу знања запослених обављају правна лица из члана 56. Закона и лица која раде на пословима заштите од пожара.

Програм основне обуке доноси послодавац по прибављеној сагласности Министарства.

Провера знања запослених врши се једном у три године.

➤ **Обавеза присуствовања обуци дефинисана је чланом 54:**

Запослени су дужни да присуствују обуци и провери знања из области заштите од пожара и да се у раду придржавају прописаних упутстава, упозорења, забрана, мера заштите од пожара, као и да у случају пожара приступе гашењу пожара.

➤ **Обавеза похађања посебне обуке из области заштите од пожара дефинисана је чланом 55:**

Лица која раде на пословима заштите од пожара дужна су да похађају посебну обуку из области заштите од пожара (у даљем тексту: посебна обука) и положи стручни испит најкасније у року од годину дана од дана заснивања радног односа, односно распоређивања на послове заштите од пожара. Стручни испит се полаже пред комисијом Министарства.

➤ **Права руководиоца акције гашења дефинисана су чланом 68:**

У току гашења пожара и заштите људи и имовине угрожених пожаром и осталих интервенција руководилац акције гашења пожара, односно руководилац интервенције, има право да:

1. непозваним лицима забрани приступ на место гашења пожара или другог ванредног догађаја, као и да обустави саобраћај поред тог места;
2. нареди евакуацију лица и имовине из угрожених територија, просторија и објеката;
3. нареди прекид довођења електричне струје, гаса и течних горива;
4. нареди употребу воде и других средстава за гашење пожара које користе правна и физичка лица ако се на други начин не може обезбедити потребна количина воде односно других средстава за гашење пожара;
5. нареди коришћење возила правних и физичких лица за превоз повређених у пожару, евакуацију лица и имовине и допремање средстава за гашење пожара;
6. нареди уклањање возила и других предмета који се налазе на противпожарном путу или поред хидранта и који онемогућавају или отежавају приступ месту гашења пожара или коришћење хидрантске мреже;
7. нареди другим правним и физичким лицима да ставе на располагање алат, превозна, техничка и друга средства потребна за гашење пожара и спасавање људи и имовине угрожених пожаром;
8. нареди делимично или потпуно рушење објеката или делова објеката који нису захваћени пожаром, у случају да се на други начин не може обезбедити гашење пожара или спасавање живота људи;
9. предузме мере за обезбеђење евакуисане имовине;
10. предузме мере и радње да би се обезбедили трагови и предмети значајни за утврђивање узрока пожара;
11. нареди насилно отварање закључаног објекта или просторије ради гашења пожара и спасавања људи и имовине;
12. нареди радно способним лицима, која станују у непосредној близини места пожара, као и лицима која се затекну на месту пожара, да пруже помоћ у гашењу пожара и спасавању људи и имовине;
13. затражи помоћ других ватрогасних јединица и свих осталих служби које се могу ангажовати у акцији гашења пожара и спасавања лица и имовине.

➤ **Израда оперативне карте дефинисана је чланом 70:**

Ватрогасно-спасилачке јединице израђују оперативне карте гашења пожара субјеката сврстаних у прву и другу категорију угрожениости од пожара. Примерак оперативне карте доставља се ватрогасној јединици односно одговарајућој служби заштите од пожара у субјекту.

Мере заштите дефинисане Правилима заштите од пожара

Опште и техничке мере су дефинисане "Правилима заштите од пожара" (у даљем тексту Правила) који је донео Декан Факултета .

- **Опште мере заштите од пожара**
- ✓ При пројектовању и извођењу радова на адаптацији и реконструкцији постојећих објеката, пројектовању и изградњи нових објеката, уградњи уређаја и опреме у тим објектима, експлоатацији и одржавању објеката, примењују се законом прописани технички нормативи и стандарди заштите од пожара и одредбе овог Правилника.
- ✓ Електричне, вентилационе, топлотне, громобранске, канализационе и друге инсталације и уређаји у објектима, морају се изводити, односно постављати, тако да не представљају опасност од пожара.
- ✓ За исправно функционисање наведених инсталација и уређаја одговорни су руководиоци задужени за одржавање појединих делова или група инсталација.
- ✓ Ускладиштавање материјала у магацинима и другим просторијама врши се у складу са важећим прописима и стандардима.
- ✓ Пушење у пословним и другим просторијама је забрањено. Посебном одлуком, у складу са важећим прописима, одређују се места на којима је дозвољено пушење, као и опремање тих места.
- ✓ У деловима објеката где се, због несметаног одвијања процеса рада, држе или користе запаљиве течности, запаљиви гасови, експлозивни и други лако запаљиви материјали или се стварају експлозивне смеше, забрањено је пушење, употреба отворене ватре, светилки са пламеном, употреба алата који варничи, коришћење грејних уређаја са усијаном површином, као и држање и смештај материјала који је склон самопаљењу.
- ✓ Рад са отвореним пламеном, уређајима са усијаном површином и апаратима за заваривање, резање и лемљење, може се обављати у просторијама тек пошто се претходно прибави одобрење и предузму мере заштите од пожара и обезбеде средства и уређаји за гашење пожара.
- **Посебне мере заштите**
- ✓ Објекти Факултета морају бити снабдевени хидрантима, апаратима и другом прописаном опремом и уређајима за гашење пожара и спасавање имовине и лица, која мора бити видно обележена и да је увек у исправном и функционалном стању. Број, врста и локација ових средстава и опреме, утврђује се у складу са прописаним техничким нормативима и стандардима.
- ✓ У складу са проценом неопходне заштите од пожара, објекти у оквиру друштва обезбеђују се системима аутоматске детекције и дојаве пожара и аутоматског гашења пожара.

- ✓ Евакуациони путеви морају бити увек проходни и видно обележени, а светлосне ознаке морају увек бити у исправном и функционалном стању и о томе се мора водити посебна евиденција.
- ✓ Машине и други уређаји, средства и предмети рада који се користе у процесу рада, морају се свакодневно чистити, а руковање са њима мора бити према утврђеним процедурама и правилима рада.
- ✓ На степеништима, улазима и поткровљима објеката, забрањено је држање било каквог запаљивог материјала, изузев опреме и средстава за гашење пожара.
- ✓ Рад са отвореним пламеном, уређајима са усијаном површином (решои, грејалице, електрични радијатори и други ел. апарати), може се обављати и употребљавати у просторијама за ту намену, уз претходно прибављену сагласност одговорног лица за заштиту од пожара.
- ✓ После завршеног радног процеса, просторије се морају очистити, а нарочита пажња се мора обратити на уклањање запаљивих материја.
- ✓ На местима где се користи опрема и уређаји код којих се јавља повишена температура, омогућити централизован прекид дотока електричне енергије.
- ✓ У кафе кухињама и другим просторима за сличне намене, поставити сакупљаче паре или одговарајућу вентилацију, која се мора редовно чистити и одржавати у функционалном стању.
- ✓ Кључеве од свих просторија централизовати у служби обезбеђења ради приступа у акцидентним ситуацијама.
- ✓ Складиштење се мора вршити искључиво у за то означеном простору, односно у за то посебно предвиђеним објектима или просторима-магацинима у зависности од ускладиштене материје у складу са важећим прописима и стандардима, с тим што се посебно води рачуна да се обезбеде несметани пролази (пожарни путеви) и одговарајуће растојање ускладиштеног материјала од извора топлотне енергије.
- ✓ Картонска амбалажа, отпадни папири и лако запаљиви материјали морају се уклањати из објекта и смештати тако да не могу изазвати или проширити пожар.
- ✓ Магацински простори морају бити снабдевени нужним светлима која ће се активирати одмах по нестанку осветљења у складиштима. На нужним светлима се постављају и стрелице које обележавају правац кретања у случају потребе за напуштањем простора магацина.
- ✓ Опрема за гашење пожара, као и натписи: **"ЗАБРАЊЕНО ПУШЕЊЕ И УПОТРЕБА ОТВОРЕНОГ ПЛАМЕНА, ЗАБРАЊЕНО ПРИСТУП НЕПОЗВАНИМ ЛИЦИМА, ОПАСНОСТ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈЕ"** и остали натписи који се односе на забране, упозорења и упутства, постављају се на видним местима, а складиштењем робе и материјала се ови натписи не смеју заклањати.
- ✓ Складиштење запаљивих гасова и течних горива је дозвољено искључиво на посебно уређеним и на за то одређеним местима.

- ✓ Осветљење складишта мора бити у одговарајућој изведби по питању заштите од пожара.
- ✓ Простор складиштења се обележава натписима који треба да укажу на врсту ускладиштене материје ("ацетилен, кисеоник, лако уље, дизел гориво, пропан - бутан" и сл.), као и са натписима: **"ЗАБРАЊЕНО ПУШЕЊЕ И УПОТРЕБА ОТВОРЕНОГ ПЛАМЕНА"**, **"ЗАБРАЊЕНА УПОТРЕБА АЛАТА КОЈИ ВАРНИЧИ"** и **"ЗАБРАЊЕН ПРИСТУП НЕПОЗВАНИМ ЛИЦИМА"**. Поред ових натписа морају се поставити и **УПУТСТВА О ПОСТУПАЊУ** са појединим материјама у складу са прописима за поједине врсте ускладиштених материја.
- ✓ При раду у уским и влазним просторијама или местима, обавезно користити изолациону подлогу, подметаће ради изолације. У просторима у којима су смештени агрегати и други уређаји за резервно напајање, забрањено је:
  - држање резервног горива и мазива,
  - уношење отворене ватре и других грејних тела која би могла изазвати пожар,
  - прање делова лакозапаљивим течностима. Ове просторије морају бити обезбеђене:
  - одговарајућом вентилацијом,
  - адекватним системом за одвођење сагорелих гасова из агрегата ван просторије,
  - посудама за сакупљање отпадног уља, горива и другог запаљивог материјала смештеним ван просторије
  - одговарајућим средствима за гашење пожара.
- ✓ Прилазни путеви, улази, излази, пролази и степеништа у објектима, морају бити увек слободни за несметан пролаз.
- ✓ У циљу спречавања настанка и ширења пожара у свим радним просторијама, забрањује се:
  - употреба отвореног пламена и средстава за паљење,
  - коришћење уређаја и других инсталација које могу изазвати пожар и експлозију,
  - употреба отворених и неуземљених електричних грејалица и других уређаја,
  - употреба решоа,
  - држање и смештај материја склоних самоупали,
  - предузимање других радњи и поступака који могу да проузрокују пожар.

➤ **Техничке мере**

За успешно извршавање послова и задатака на гашењу почетних пожара и спасавању имовине, у предметном објекту, у зависности од процене пожарне угрожености, инсталирани су уређаји и опрема за гашење пожара и спасавање имовине и лица.

- ✓ Врста, количина и распоред уређаја и опреме за гашење пожара одређена је у складу са важећим нормативима за ову област.
- ✓ Уређаји, опрема и средства за гашење почетних пожара, морају увек бити у исправном и функционалном стању, постављени на видном и увек приступачном месту, како би се брзо и ефикасно *могли*

употребити за гашење насталог пожара и смеју се користити искључиво за гашење пожара.

- ✓ За потребе успешног гашења водом, мора се пројектовати и извести одговарајућа хидрантска мрежа око и унутар предметног објекта.
- ✓ У предметном објекту се може у циљу осавремењавања постојеће опреме, постављати и друга опрема за гашење почетних пожара, ако је у складу са важећим прописима и стандардима.
- ✓ Контрола исправности опреме за гашење пожара и спасавање имовине и лица, повериће се овлашћеним стручним организацијама, са којима ће директор склопити одговарајуће Уговоре о пословно техничкој сарадњи.
- ✓ Опрему и уређаје за гашење пожара и спасавање имовине и лица, контролисаће овлашћене организације из претходног става, у роковима и на начин утврђен законским прописима за поједину врсту опреме, уређаја и инсталација.
- ✓ У вези прегледа опреме и уређаја за гашење и спасавање имовине и лица, овлашћена организација је у обавези да изда прописану исправу, а евиденције о прегледима опреме и уређаја води референт за безедност и здравље на раду и ППЗ, односно референт за заштиту од пожара Службе обезбеђења у датом објекту.

Остале мере заштите

➤ Опште мере

- ✓ Јавне саобраћајнице омогућавају прилаз објекту и омогућује ефикасну интервенцију ватрогасним јединицама;
- ✓ Сви радници морају бити детаљно упознати са опасностима од пожара унутар објекта, начину спровођења превентивних мера заштите од пожара и употребом уређаја, опреме и средстава за гашење пожара;
- ✓ Сваки радник је дужан спроводити мере заштите од пожара на свом радном месту на начин утврђен Законом, подзаконским актима, овим Правилима и писаним и усменим упутствима, као и упутствима наложених од надлежних особа.
- ✓ Радници других правних особа који обављају одређене послове или радове у просторијама или просторима предметног објекта, дужни су се придржавати и спроводити мере заштите од пожара у складу са Законом, а извођач радова је дужан именовати увек одговорну особу.
- ✓ Приликом одржавања електричних инсталација, плинских инсталација, инсталација за климатизацију и проветравање, димоводних и других инсталација, треба поштовати норме и правила заштите, како исте не би представљале опасност од избијања пожара, недостатке одмах отклањати, а о томе водити редовну књигу евиденције. Одржавања морају изводити овлаштени радници и правне особе,
- ✓ Електричне пећи и друга грејна тијела у радним просторима, морају бити одвојена ватроотпорним материјалима од других предмета. Папирни материјал или други лако запаљиви материјал, не сме се стављати близу извора пламена.

- ✓ Код употребе електричних уређаја, обвезно по завршетку рада искључити, а примећене неисправности, односно кварове, одмах требају пријавити раднику који је одговоран за послове заштите од пожара.
- ✓ Уређаји, опрема и средства за гашење пожара, као и уређаји и инсталације за аутоматску дојаву и сигнализацију пожара, одржавају се у исправном стању и о томе се води уредна евиденција;
- ✓ Одржавати објекат у чистом и уредном стању;
- ✓ Инсталације флуида (топоводи, гасоводи, ваздушне и друге инсталације) са припадајућом опремом и уређајима, као и електричне, громобранске, вентилационе и друге инсталације, морају се извести, односно поставити и одржавати тако да не представљају опасност од пожара. Водити радовно евиденцију о контроли и стању истих.
- ✓ У предузећу, односно у просторима у којима се држе или употребљавају запаљиве течности, запаљиви гасови, експлозивни и други лако запаљиви материјали или се стварају експлозивне и запаљиве смеше забрањено је пушење, употреба отворене ватре, светилки и апарата са пламеном, заваривање, резање и лемљење, употреба алата који варнички, коришћење грејних уређаја са отвореном ватром, ужареним и прекомерно загрејаним површинама и других средстава за паљење, као и држање и смештај материјала који је склон самозагревању и самопаљењу.
- ✓ Истрошени материјал, масти, уља, боје, масне крпе, памучна, дрвна, картонска, пластична и друга амбалажа, органски отпад, дрвна пиљевина и други отпадни материјал, морају се по завршетку радне смене изнети из радних просторија и одлагати на за то предвиђена места.
- ✓ Забрањује се бацање у корпе за отпатке и контејнере за отпад, било којих материја које би могле да изазову пожар (опушци од цигарета, шибице и др.).
- ✓ Складиштење материјала, полупроизвода и опреме у магацинима и другим просторијама врши се у складу са важећим прописима, с тим што се посебно води рачуна да се обезбеде несметани прилази, пролази (пожарни и евакуациони путеви), као и одговарајућа растојања ускладиштеног материјала од извора енергије.
- ✓ Простор испред главних разводних ормара (ГРО) и разводних ормара (РО) за објекте, постројења и уређаје као и прилаз истим, мора увек бити чист и проходан, како би у случају пожара главни прекидач за искључење електричне енергије у објекту био доступан у сваком тренутку.
- ✓ У канцеларијским просторијама, архивама и другим просторијама у којима се складишти и чува папир, регистратори и сличан канцеларијски материјал, мора се обезбедити растојање ових материја од таванице и сијаличног места од најмање 60 цм, а размак од зида, као и пролази не сме бити мањи од 80 цм.

Посебне мере

➤ **Административни послови**

- ✓ Сви пролази унутар просторија морају бити слободни;
- ✓ Отпаци од хартије и другог запаљивог материјала морају се одлагати у одговарајуће посуде;
- ✓ Пушење је забрањено, осим на унапред одређеном месту - простор намењен за то;

- ✓ Забранили употребу електричних решоа и других грејних тела изван простора кухиње;
- ✓ Документацију као и сав архивски материјал одлагати и уредно сложити;
- **Магацини, складиштење робе**
- ✓ Чишћење и избацавање отпадака из просторија мора се вршити свакодневно.
- ✓ Електрична инсталација у магацину мора бити изведена у складу са одређеним важећим прописима о електричним постројењима на надземним местима угроженим од експлозивних смеша (у зависности од температуре класе и експлозивних група);
- ✓ Свакодневно у току смене вршити чишћење наслага прашине са свих уређаја машина и свих просторија (где нема вентилације, односно климатизације), како би се смањиле опасности од изазваног пожара и његовог ширења.
- **Одржавање опреме за гашење пожара**
- ✓ Прилази и путеви до ручних апарата и хидрантских ормара за гашење пожара, морају увек бити слободни и проходни за несметан прилаз,
- ✓ Простор око спољних хидраната мора бити увек слободан и незакрчен;
- ✓ Вршити редован преглед броја и распореда апарата и по потреби ускладити број апарата за гашење почетних пожара са потребним распоредом
- ✓ Места где се у објекту налазе ватрогасне справе видно су означене посебним ознакама;
- ✓ Обучити све запослене раднике за руковање и употребу хидраната и хидрантске опреме као и за руковање и употребу апарата за гашење пожара.
- **Одржавање електро инсталација**
- ✓ О извршеним прегледима у било ком обиму или времену на електроинсталацијама (мерења уземљења, извршени радови и сл.), обавезно отворити евиденциону књигу коју је потребно чувати на погодном месту и на захтев надлежног органа инспекције ставити на увид;
- ✓ Вршити редовну проверу и исправност акумулаторских батерија за потребе резервног напајања нужне расвете, аутоматских система за дојаву пожара и гаса;
- ✓ Посебну пажњу треба посветити сигурносној заштити од преоптерећења и прекомерног загревања;
- ✓ Електроинсталације и уређаје на електрични погон редовно прегледати, недостатке одмах отклањати, а о томе водити редовну књигу евиденције;
- ✓ У свим радним просторијама и просторима предметног објекта треба извршити испитивање отпора изолације и индиректног напона на додир електричне инсталације, које обавља овлашћена установа у складу са прописима.
- ✓ Организационе целине друштва у чијим објектима су уграђени уређаји и инсталације намењени за откривање, јављање и гашење пожара,

дужне су да те уређаје и инсталације одржавају у исправном стању и да редовно врше комплетну проверу исправности тих уређаја и инсталација у складу са упутством произвођача. О спровођењу ових мера старају се Управи одбор, директор друштва, радници који раде на пословима заштите и безбедности на раду, као и сви запослени.

- **Евакуациони путеви и спољни путеви у непосредној околини објекта**
- ✓ Забранили паркирање возила ван изграђеног и обележеног паркинга;
- ✓ Омогућити несметан прилаз ватрогасним возилима у случају потребе;
- ✓ У сарадњи са општинским службама, на прилазним путевима спровести благовремено чишћење снега и снежних наноса;
- ✓ Зелене површине у оквиру комплекса редовно одржавати и заливати да би се спречило сушење;
- ✓ Прилазни нутеви, улази, излази, пролази и степеништа у објектима, морају бити увек слободни за несметан пролаз.
- ✓ Ватрогасни приступи објектима морају бити осигурани најмање са две дуже стране објекта. Да би се ватрогасни приступи у одређену тренутку могли користити у сврху којој су намењени, потребно је:
  - да буду видљиво означени ознакама,
  - да се на површинама које се налазе између спољних зидова и грађевина и површина за оперативни рад ватрогасних возила не постављају грађевинске препреке или засађују високи дрвореди који спречавају слободан маневар ватрогасне технике,
  - да на површинама које су искључиво намијењене за рад с ватрогасном техником буду постављене рампе или друге ознаке, како би се спречио долазак других возила, да буду стално проходни у пуној својој ширини
  - Ако претходно није осигурано, ватрогасци могу, без обвезе питања, одмах уклонити све постојеће препреке. Сав ризик преузимају особе које су запречиле ватрогасни приступ.
- **Превентивне и друге мере обавезне за редовну примену**
- ✓ Периодична теоријска и практична обука радника из области заштите од пожара.
- ✓ Обучити све запослене раднике за руковање и употребу апарата за гашење пожара;
- ✓ Пружање прве помоћи, самозаштити и спасавању људи.
- **Општи поступци у случају пожара**
- ✓ Радници који су се затекли у непосредној близини места пожара дужни су да приступе гашењу пожара према поступку који је увежбан за време редовне периодичне обуке.
- ✓ Приликом гашења пожара, без обзира на место његовог настанка, радници су дужни да се придржавају следећих општих принципа и поступака:
  - Гашењу пожара први приступају радници који су се затекли у непосредној близини места настанка пожара, без обзира да ли је у питању њихово радно место или не;
  - Приступити гашењу пожара одмах, без одлагања;
  - У случају да је немогуће савладати пожар постојећим средствима у почетној фази, алармирати ватрогасну јединицу;

- Пожар гасити апаратима за гашење почетних пожара, или адекватним средством које се може наћи при руци. Користити само подесна средства за гашење;
- Приликом гашења пожара по могућству настојати да се приликом интервенције прави што мање додатне штете;
- Искључити напајање електричном енергијом моментално, на главној склопки, тамо где је то могуће;
- У случају да је немогуће искључити довод струје, електричне инсталације под напоном гасити искључиво подесним средствима за гашење пожара (С и ЦО₂ апарати);
- Сваки пожар представља стресну ситуацију у којој се појединци тешко сналазе. Гашењу пожара се мора прићи енергично, али без стварања нервозе или непотребне панике. Појединце који евентуално подлегну паници одстранити што даље од места пожара;
- Евакуисати сва угрожена лица на безбедно место;
- На месту пожара не стварати непотребну гужву него обезбедити присуство само оптималног броја радника;
- Пожар по могућству угасити у његовој најранијој фази. Уколико то није могуће, локализовати га до доласка појачања и то уклањањем запаљивих и горивих предмета из непосредне околине пожара.

Превентивне мере при извођењу радова у објекту

➤ Мере заштите од пожара при извођењу радова заваривања, резања и лемљења

Мере заштите од пожара и експлозије, на местима на којима се врше радови заваривања, резања и лемљења (у даљем тексту: заваривање) су:

- опште мере заштите од пожара и
- посебне мере заштите од пожара.

Опште мере заштите од пожара предузимају се у складу са законом и другим прописима који регулишу ову област:

- Законом о заштити од пожара (Сл. гл. РС бр. 111/09)
- Уредбом о мерама заштите од пожара при извођењу радова заваривања, резања и лемљења (Сл. гл. СРС бр. 50/79)

Посебне мере заштите од пожара су:

- посебне мере које се односе на објекат и начин вршења послова заваривања,
- посебне мере које се односе на лица ангажована на пословима заваривања.

Места за заваривање могу бити **стална и привремена**.

Привременим местима за заваривање сматрају се места на којима се заваривање обавља према потреби и у време одређено у дозволи за извођење радова заваривања. Заваривање на привременим местима се може обављати само по

претходно прибављеној дозволи издатој од стране овлашћеног лица функције ЗОП-а, према прописаном поступку овим Упутством.

У случајевима када важност дозволе истекне а заваривање није завршено, руководилац извођача заваривања (у даљем тексту руководилац радова) је дужан да затражи продужење важности дозволе, а овлашћено лице функције ЗОП-а за издавање дозволе је дужно да поново прегледа место заваривања и у дозволу упише одговарајуће примедбе.

Саставни део Дозволе за обављање радова заваривања, резања и лемљења је Налог за предузимање мера заштите од пожара при извођењу радова заваривања, резања и лемљења који се по завршетку радова архивира (архива функције ЗОП-а). У примопредаји и завршетку радова учествује руководилац радова, овлашћени радник ОЦ на чијем објекту је извођено заваривање и овлашћено лице функције ЗОП-а за издавање дозволе.

Приликом примопредаје се утврђује време завршетка (дан, час, минут) и околност да ли на месту извођења радова постоји могућност од накнадног избијања пожара. Уколико таква могућност постоји, ватрогасна стража је обавезна да остане на лицу места најмање 1 сат по завршетку радова, док постоји опасност од накнадног избијања пожара.

➤ **Посебне мере које се односе на објекат и начин вршења послова заваривања,**

- ✓ Посебну пажњу је потребно посветити заваривачким радовима код поправки и ремонта.
- ✓ Заваривање на сталним и привременим местима се мора у потпуности спроводити у складу са одредбама Уредбе о мерама заштите од пожара при извођењу радова заваривања, резања и лемљења (Сл. гласник СРС бр. 50/79).
- ✓ Пре почетка заваривачких радова потребно је предузети посебно следеће безбедносне мере:
  - Све запаљиве и гориве предмете који се налазе на растојању до 15 м од места заваривања уклонити до завршетка заваривања;
  - Проверити присутност и исправност уређаја, опреме и средстава за рад, личних заштитних средстава, средстава за гашење пожара и друге потребне опреме;
  - Заштитна одећа и обућа мора бити израђена од материјала на коме се не скупља статички електрицитет и која не варнички;
  - Околину простора у којем се врши заваривање обезбедити постављањем одговарајућих знакова упозорења: „**ОПАСНОСТ ОД ПОЖАРА**“ „**ЗАБРАЊЕН ПРИСТУП НЕЗАПОСЛЕНИМА**“
  - Боце за ацетилен и кисеоник морају бити удаљене од места заваривања минимално 10 м;
  - Обратити пажњу да се не изазове пожар у суседним просторијама приликом заваривања на цевима или каналима који продиру кроз зидове и међуспратне конструкције.
  - Све запаљиве материје које се користе држати на месту употребе у што мањим количинама;
  - Масне крпе као и други запаљиви отпад одлагати у за то посебно намењене посуде;
  - Алат и прибор за рад морају увек бити чисти и уредно сложени;

- Приликом ремонта, ацетиленски апарат приликом употребе мора бити на прописаном одстојању од места пламеника, а довод ацетилена до пламеника претходно добро проверити;

➤ **У технолошком процесу послови заваривања се изводе на привремена местима за заваривање.**

Гасно заваривање

- Боце за ацетилен и кисеоник морају бити удаљене од места заваривања минимално 10 м;
- при транспорту боца са гасом обавезно користи колица намењана за то и осигурати боце од превртања,
- боце са гасом никада не остављати, на било ком месту, а поготову не на местима где су изложене повишеној температури, већ на месту које је одређено за смештај боца под притиском.
- строго је забрањено додиривати арматуре боца масним рукама, масним крпама и др. замашћеним предметима,
- пре поцетка са заваривањем разних посуда, цеви и сл. обавезно се исте морају проветрити и очистити, а посуде, водови, цеви и сл. у којима су биле запаљиве материје не заваривати,
- посуде у којима су се налазиле запаљиве материје могу се заваривати ако се посуда претходно напуни водом,
- црева за гас морају бити различите боје и обавезно потпуно исправна (да не пропуштају) и обезбеђена и заштићена од евентуалних механичких оштећења,
- забрањен је рад на гасном заваривању без употребе осиграча бренера (штити од враћања пламена),
- ако се заваривање изводи у затвореној просторији, обавезно се мора обезбедити вентилација, вентили боца под притиском обавезно морају бити заштићени заштитном.

Електролучно заваривање

- Напон електричне струје при електролучном заваривању не сме бити већи од 42 В
  - Сва електрична инсталција, каблови, прикључци, спојнице и тд. морају бити потпуно исправни, изоловани и заштићени од механичког оштећења и додира других лица
  - Кућиште апарата за заваривање мора бити стално уземљено
  - Обавезно се мора уземљити радни предмет, за случај појаве кратког споја
  - Ако се рад обавља на висини, забрањено је радити без употребе прописаних заштитних средстава за рад на висини (опасач, слем и тд)
- ✓ Сва помоћна средства која се употребљавају у току ремонта морају се држати само у количинама за једнодневну употребу у оригиналним амбалажама;
- ✓ Веће поправке и реконструкције на машинама и уређајима вршити ван радног времена или када су уређаји потпуно искључени из процеса рада;

- ✓ Приликом фарбања, лакирања и сличних радова у просторијама се не смеју држати веће количине боје и лакова. Ово се нарочито односи на разређиваче који веома лако испаравају а имају веома малу вредност доње границе експлозивности (< 1 вол.%);
- ✓ Запаљиви материјали у боцама, кантама и сличном мањем паковању се не смеју складиштити у већим количинама од оних које су прописане одредбама Правилника о изградњи постројења за запаљиве течности и о ускладиштењу и претакању запаљивих течности (Сл. лист СФРЈ бр. 20/71 и 23/71);
- ✓ Приликом извођења радова, радници који изводе радове морају бити обавезно упознати и упозорени на могуће опасности за настајање и ширење пожара као и на последице непридржавања датих упутстава за рад;
- ✓ Код извођења радова већег обима на поправкама у објекту, поред обезбеђења потребних средстава за рад (алати и прибор) обавезно је присуство ватрогасаца са апаратом за гашење евентуалног пожара;
- ✓ Радници који изводе комплетне радове морају бити обучени руковањем апаратима за гашење почетних пожара, да знају коме и како треба јавити у случају да нису у могућности да угасе почетне пожаре

III. ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕСПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Члан 19.

За спровођење мера заштите од пожара одговоран је Факултет као правно лице, и сви запослени, сваки у складу са својим дужностима утврђених овим Правилима, и то:

- 1) Декан је одговорно лице Факултета, руководи заштитом од пожара и одговоран је за организовање и спровођење мера заштите од пожара и за стање заштите од пожара Факултетау целини;
- 2) Руководиоци организационих целина - Сектора одговорни су за спровођење мера заштите од пожара у свом Сектору;
- 3) сви запослени су одговорни у складу са својим дужностима утврђених овим Правилима.

Неспровођење и непридржавање мера заштите од пожара утврђених прописима о заштити од пожара и овим Правилима сматра се повредом радне обавезе и подлеже дисциплинској одговорности у складу са општим актима Факултета – одговорни су сви запослени.

Дисциплинска одговорност запослених из става 2. овога члана не искључује материјалну, прекршајну и кривичну одговорност истих.

Члан 20.

Лакше повреде радне обавезе из подручја заштите од пожара и експлозија су:

1. не учествовање у гашењу пожара и спречавању ширења пожара ако су њиме настале мање материјалне штете након пожара;
2. немарно или несавесно обављање обавеза у вези са заштитом од пожара, ако није изазван пожар или експлозија, или је настала мања материјална штета;

3. непријављивање појаву која може проузроковати настанак пожара или експлозије;
4. немарно или несавесно понашање се према опреми и средствима за гашење пожара;
5. одбије рад дужи од радног времена у случају када се то из превентивних разлога заштите од пожара захтева;
6. ако ради на радном месту с повећаним опасностима од пожара и експлозије упркос сазнању да нису обезбедење одговарајуће мере заштите од пожара.

Члан 21.

Теже повреде радне обавезе из подручја заштите од пожара и експлозија су:

1. не учествовање у гашењу пожара и спречавању настанка и ширења пожара ако су настале веће штете након пожара, односно ако су узроковане лакше последице по здравље и живот радника и/или имовину;
2. ако немарно или несавесно обавља радне обавезе из заштите од пожара чијим поступком је настао пожар или експлозија па је дошло до лакше последице по раднике и/или имовину;
3. ако ради на радном месту с повећаним опасностима од пожара и експлозије упркос сазнању да нису обезбедјене мере заштите од пожара, због чега је настала лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину;
4. ако неоправдано одбије да изврши поједине одлуке, инструкције и упутства из заштите од пожара, а због чега је дошло до пожара и експлозије с лакшим последицама по живот и здравље радника и/или имовину;
5. ако не пријавити појаву (квар и сл.) која може проузроковати пожар или експлозију, ако је тиме настала лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину;
6. се не придржава прописа и правила из области заштите од пожара на радним местима са повећаним опасностима од пожара, у смислу ових Правила заштите од пожара ако је тиме учињена лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину;
7. ако одбије рад дужи од пуног радног времена у случају настанка и гашења пожара или у случају спашавања имовине након гашења пожара ако је тиме настала лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину.
8. ако не приступи основној обуци и не положи тест из области заштите од пожара.

Члан 22.

Због повреда радне обавезе из ових Правила заштите од пожара, раднику се може изрећи дисциплинска мера према посебном Правилнику који регулише дисциплинску одговорност.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 23.

На сва питања из области заштите од пожара која нису регулисана овим Правилима примењиваће се важећи закони и други прописи.

Члан 24.

Ова Правила ступају на снагу и примењујежу се осмог дана од дана објављивања у складу са одредбама Статута.

Ступањем на снагу овоих Правила престаје да важи претходно донети Правилник о заштити.

У Београду, 24.04.2012. год.

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА УНИОН

Проф. др Владимир Водинелић, декан